

Leto XXI. Stev. 179
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka. // Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVljena 1. OKTOBRA
1934 v MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZBA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDNIK
OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
v REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI z «BORBO»

ZACETEK KITAJSKO-AMERIŠKIH RAZGOVOROV V ZENEVI

Za uvod - izpušteni piloti

Dnevni red: Vrnitev civilnih oseb obeh dežel v njihovo domovino in druga praktična vprašanja, ki jih je treba urediti

Zeneva, 1. avg. (AFP). V Palači narodov v Zenevi so se začeli danes ob 16.10 ameriško-kitajske pogajanja, na katerih sodelujeta veleposlanika obeh dežel. Za pogajanja so posebej pripravili malo dvorano. To sta sklenila pomočnika ameriškega in kitajskega veleposlanika, ki sta se sestala zjutraj, da bi se sporazumela o tehničnih podrobnostih pogajanj.

Po prvi seji je bilo objavljeno poročilo, v katerem je rečeno, da sta se veleposlanika LR Kitajske in ZDA sporazumela o naslednjem dnevnem redu za prihodnji dan pogajanj: Vrnitev civilnih oseb obeh dežel v njihovo domovino in druga praktična vprašanja, ki jih je treba urediti med obema deželama. Veleposlanika sta se tudi sporazumela, da bo prihodnji sestanek jutri ob 10. dopoldne. Današnja seja je trajala 40 minut.

Stalni indijski predstavnik v Združenih narodih Krišna Menon je imel sinoči sestanek s kitajskim veleposlanikom Vangom. Danes ob 14.30 pa se je sestel s ameriškim veleposlanikom Johnsonom. Drevi se bo znova sestel s kitajskim veleposlanikom.

Kitajski veleposlanik Van Ping Nan je na začetku popoldanskega sestanka konferenčne v Zenevi izjavil, da so ameriški piloti odpotovali iz Pekinga 31. julija in da bodo prispeli v Hongkong dne 4. avgusta. Pripomnil je, da bo ta ukrep kitajske vlade ugodno vplival na sedanja pogajanja.

Obveščeni krogi na Formozu izjavljajo, da je ameriško zunanje ministrstvo obljubilo, da bo stalno obveščalo kuomintanško vladno o poteku pogajanj. Po mnenju teh krogov ameriški veleposlanik Johnson ne bo razpravljal o nobenih vprašanjih, nanašajočih se na koristi vlade na Formozu.

Kitajski list o pogajanjih

Peking, 1. avgusta. Ob začetku kitajsko-ameriških pogajanj v Zenevi jingenski časnik «Ta Kung Pao» danes v komentarju poudarja, da je Kitajska prva predlagala to konferenco. Zato bo od ameriškega stališča odvisno, ali bodo temu sestanku sledila nova pogajanja med obema deželama. Ta komentar je oddajala danes agencija Nova Kitajska.

Komentator predvideva, da bodo pogajanja v Zenevi uspešna, na koncu pa meni, da so do pogajanj privedli naslednji momenti: nepretrgani napori Kitajske v korist miru, ugodni vpliv konference štirih v Zenevi in želja po miru, ki jo izpričujejo zadnje čase ZDA.

Izpušteni piloti

Peking, 1. avgusta. — Agencija Nova Kitajska poroča, da je vlada LR Kitajske odredila, naj izpusti ameriške pilote, ki so bili obsojeni na Kitajskem, češ da so vohunili. Ujeli so jih med korejsko vojno.

Poročilo iz Pekinga je bilo objavljeno pred začetkom razgovorov med ameriškim in kitajskim poslanikom v Zenevi. V poročilu je rečeno, da so pristojne oblasti obvestile vojaško sodišče o lepem vedenju pripornikov in zahtevale, naj jih pomilostijo. Sodišče je 31. julija sklenilo izpustiti jih pred prestano kaznijo in jih odstraniti iz Kitajske.

Veselo pozdravljena vest

Washington, 1. avgusta (AFP). V zvezi s poročilom, da so kitajske oblasti izpustile 11 ameriških pilotov, je predsednik Eisenhower dejal, da ZDA »z veseljem po-

Nihče se ne sme vmešavati

Zeneva, 1. avg. (AFP). Posebni odposlanec Krišna Menon je prispel iz Londona v Zenevo. V kratkem govoru je rekel, da se v pogajanja med Kitajsko in ZDA ne sme vmešavati nihče od zunaj. »Veselim se,« je rekel Menon, »da se bodo začeli ti razgovori. Mi smo zmeraj razglasili idejo o neposrednih stikih med Američani in Kitajci. Upam, da bodo razgovori plodni.« Na vprašanje, ali meni, da bi se morala v prihodnjih tednih sestati Cu En Laj in Dulles,

zdravljajo vest. Izrazil je hvaležnost ZDA »vsem, ki so pripomogli k temu človekoljubnemu ukrepu, zlasti pa Združenim narodom in njihovemu generalnemu tajniku.«

»Nadvse smo zadovoljni«

Washington, 1. avg. (AFP). — Ameriški zunanji minister John Foster Dulles pravi v današnjem poročilu za tisk ob izpustitvi ameriških letalcev tole: Nadvse smo zadovoljni, da bodo izpušteni ameriški letalci, ki so bili zaprti na Kitajskem.

Dulles je dalje dejal, da ZDA niso storile nobenih odstopov in dale nobenih obljub, da bi izposlovale izpustitev teh ljudi, prav tako pa tudi niso grozile, da bodo uporabile silo za njih izpustitev.

Peking dela v duhu Ženeve

Včerajšnji francoski tisk o začetku kitajsko-ameriških pogajanj v Ženevi

Pariz, 1. avg. (AFP). — Današnji francoski tisk piše o začetku kitajsko-ameriških pogajanj v Zenevi, hkrati pa o predlogih, ki jih je sprožil nedavno predsednik kitajske vlade Cu En Laj. Radikalnosocialistična »Aurore« poudarja, da se pridružuje Peking duhu Ženeve, in ugotavlja, da vse prispeva k odločnemu začetku kitajsko-ameriških pogajanj. Po popuščanju mednarodne napetosti, ki se je začelo pred kratkim z napori velikih štirih, nadaljuje časnik, pomeni nedavni Cu En Lajev govor res odločen uvod.

Levičarski »Combat« pa meni, da bo trajanje konference odvisno od njenih prvih uspehov oziroma neuspehov ob proučevanju prve točke dnevnega reda — repatriacije zaprtih ameriških pilotov in zadržanih kitajskih študentov. Po mnenju časnika so se Američani postavili na stališče

»To so dobre novice«

New York, 1. avgusta (Associated Press). Generalni tajnik OZN Dag Hammarskjöld in ameriški delegat OZN Henri Cabot Lodge sta izrazila zadovoljstvo sprico vesti, da so na Kitajskem izpustili 11 ameriških pilotov. Hammarskjöld, ki si je prizadeval, da bi izpustili ameriške pilote, je dal izjavo po telefonu iz Malmö na Švedskem, kjer je na počitnicah.

»Zadovoljni smo sprico vesti, da so izpustili 11 pilotov, in delimo globoko radost njihovih najbližjih svojcev.«

Lodge pa je v svoji izjavi rekel: »To so dobre vesti. Zahvaljujemo se generalnemu tajniku Hammarskjöldu in vsem, ki so k temu pripomogli.«

pričakovanja, vtem ko vzbujajo vedenje Kitajcev mnogo upanja, da bo padla še ena ovira na poti k popuščanju mednarodne napetosti.

»Liberation« zagovarja gledišče, da bodo kitajsko-ameriška pogajanja popravila tisto, kar so najvišji predstavniki štirih velesil pozabili storiti v Zenevi, namreč da bi uradno proučili vprašanje Daljnega vzhoda.

»Daily Telegraph« o konferenci

London, 1. avg. (AFP). Konservativni »Daily Telegraph« izraza mnenje, da bi utegnili pogajanja v Zenevi pomeniti začetek novega procesa, ki bi naposled vprašanje Formoze oprostil ameriške kontrole. Po mnenju tega časnika bi mogla politika kitajske vlade prisiliti ZDA, da bi izbirale med novimi odnosi z LR Ki-

Diplomatski odnosi med Kitajsko in Nepalom

Pariz, 1. avg. (AFP). Pekinški radio poroča, da so tri dni trajala kitajsko-nepalska pogajanja, s katerimi so bili 29. julija vzpostavljeni diplomatski odnosi med LR Kitajsko in kraljevino Nepalom.

Obe deželi sta podpisali deklaracijo, ki je v njej rečeno, da bodo njuni odnosi sloneli na petih načelih koeksistence in da se obe deželi nadejajo, da bo ta sporazum pripomogel h kulturnemu in gospodarskemu napredku ter sodelovanju med Kitajsko in Nepalom.

Malikova obljuba

London, 1. avgusta. (Ruter). Sovjetski veleposlanik v Londonu Malik je obvestil japonskega predstavnika Macumoto, s katerim se pogaja o ureditvi stikov med Sovjetsko zvezo in Japonsko, da mu bo v bližnji prihodnosti predložil seznam imen 1016 bivših japonskih vojakov in 357 civilistov, ki se še niso vrnil iz Sovjetske zveze. Sporočil mu je tudi, da bodo takoj poslali na Japonsko 16 njenih državljanov, ki so bili obsojeni kot japonski vojni zločinci.

Cprav japonska vlada misli, da je v Sovjetski zvezi več pripadnikov bivših japonskih oboroženih sil, so japonski krogi z zadovoljstvom sprejeli Malikovo ponudbo.

Cestitka predsednika Tita ob obletnici Ilindenske vstaje

Beograd, 1. avg. (Tanjug). Ob obletnici Ilindenske vstaje je poslal predsednik republike Tito predsedniku Narodnega sobranja LR Makedonije Lazarju Koliševskemu naslednjo brzojavko:

»Vam in vsemu makedonskemu ljudstvu pošiljam prisrčne čestitke in pozdrave ob obletnici zgodovinske Ilindenske vstaje z najboljimi željami za nadaljnji vsestranski napredek Makedonije.«

Josip Broz Tito

Naši novinarji v Gruziji

Tiflis, 1. avg. (TASS). Jugoslovanski novinarji, ki so na obisku v SZ, so se dva dni mudili v Gruziji, kjer so si ogledali zanimivosti in nove gradnje v Tiflisu ter se seznanili z voditelji več ministrstev in republiških časopisov. Tifliški novinarji so Jugoslovanom priredili sprejem. Naši novinarji so zatem odpotovali z letalom v Taškent.

tajsko in z dosedanjimi stiki z vlado na Formozu. Zmanjšanje napetosti brez prevzema neprijetnih obveznosti je za ameriški narod nepremagljiva privlačnost. »Če bodo ženevski razgovori privedli do sestanka Cu En Laja in Johna Fosterja Dullesa,« zaključuje »Daily Telegraph,« »in morda tudi do sestanka Eisenhowerja z Mao Ce Tungom, tedaj bo kuomintanški režim skopnel kakor sneg na soncu.«

S SPREJEMA NA ŠVICARSKEM POSLANIŠTVU V MOSKVI

Vzdušje še nadalje dobro

Sovjetski državniki so mnenja, da je lahko doseči pozitivne rezultate pri obravnavanju nerešenih vprašanj

Moskva, 1. avg. (Tanjug). Na nocojšnjem sprejemu ob švicarskem narodnem prazniku v Moskvi sovjetski voditelji Bulganin, Hruščev in Molotov v razgovoru z zahodnimi diplomati niso skričali svojega mnenja, da po Ženevi obstajajo nekatere težkoče, poudarili pa so, da je vzdušje dobro in da je lahko doseči pozitivne rezultate pri obravnavanju nerešenih vprašanj.

V razgovoru z angleškim in francoskim odpravnikom poslov je Bulganin naglasil, da je konferenca v Zenevi omogočila sovjetskim voditeljem boljše spoznanje angleške in francoske predstavniške. Hruščev in Bulganin sta nadalje izjavila, da sovjetski voditelji z zadovoljstvom spremljajo ugodne komentarje angleškega tiska v zvezi z vabilom sovjetskim državljanom za obisk v Veliki Britaniji.

Švicarski poslanik Haller je v razgovoru s sovjetskimi predstavniki izrazil upanje, da bo vzdušje v Zenevi med sestankom zunanjih ministrov v oktobru prav tako

Dvomi v odkritosrčnost

pristojnih italijanskih krogov bi izginili, če bi uveljavili londonsko spomenico o tržaškem vprašanju

Trst, 1. avgusta. Tržaški Slovenci so nezadovoljni, ker italijanska vlada v uradnem glasilu še ni objavila londonske spomenice o tržaškem vprašanju. Te spomenice niso objavili niti v krajevnem tržaškem uradnem glasilu »Boletino Ufficiale«. Povod za vznemirjenje je dala gonja tržaške organizacije Demokratske stranke proti uveljavitvi spomenice.

Razen tržaških Slovencev tudi italijanski socialisti z obžalovanjem ugotavljajo, da londonska spomenica ni bila objavljena v italijanskem in tržaškem uradnem glasilu. Po mnenju enih in drugih bi z objavo spomenice izginili dvomi, ki so nastali glede odkritosrčnosti pristojnih italijanskih krogov, da bi spomenico uveljavili.

Za upostavitev boljših stikov

je včeraj odpotovala v Sovjetsko zvezo jugoslovanska parlamentarna delegacija, kjer bo ostala dva tedna

Beograd, 1. avgusta (Tanjug). Jugoslovanska parlamentarna delegacija je odpotovala davi z letalom v Sovjetsko zvezo, kjer se bo mudila na obisku dva tedna. Člane delegacije so spremili na zemunsko letališče predsednik

Zvezne ljudske skupščine Moša Pijade, podpredsednik Vladimir Simić in tajnik Mitar Bakarić, član Zveznega izvršnega sveta Velimir Stojnić, pooblaščen minister v državnem tajništvu za zunanje zadeve Dragoje Djurić ter drugi državni voditelji in ljudski poslanci.

Dr. Vladimir Bakarić
vodja parlamentarne delegacije

Na prošnjo novinarjev, ki so se tudi prišli posloviti od ljudskih poslancev pred njihovim potovanjem v Moskvo, je vodja delegacije dr. Vladimir Bakarić izjavil, da potuje jugoslovanski parlamentarci v Sovjetsko zvezo na povabilo Vrhovnega sovjeta SZ. »Mi menimo,« je rekel dr. Bakarić, »da je ta obisk prikladen način za odstranitev medsebojnega nezaupanja, za izmenjavo mnenj in za upostavitev boljših stikov. Člani delegacije so zelo zadovoljni, da bodo sodelovali v tem prizadevanju.«

Razen predsednika Sabora Hrvatske Vladimira Bakarića kot vodje delegacije so odpotovali v SZ naslednji ljudski poslanci: Rista Antunović, Paško Romac, ing. Slavko Papler, Djoka Pajković, Raja Nedeljković, Boris Zihnerl, Franc Simončič, Cvjetin Mijatović, Halid Mešihović, Vico Krstulović, Greta Kavaj, Franjo Gaži, Bosca Cvetič, Milijan Neorčić, Vidoje Smiljevski in Gojko Garčević.

Budimpešta, 1. avg. (Tanjug). Jugoslovanska parlamentarna delegacija, ki je danes odpotovala iz Beograda v Moskvo, se je ustavila v Budimpešti. Letalo, s katerim potuje, se je namreč zaradi slabega vremena nad Karpati moralo vrniti v Budimpešto. Jugoslovanski parlamentarci bodo jutri nadaljevali pot v Moskvo.

Osnutek statuta za trgovinsko zbornico Balkanske zveze

Beograd, 1. avg. (Tanjug). V okviru priprave na ustanovitev jugoslovansko-grško-turške trgovinske zbornice je skupina strokovnjakov pripravila osnutek jugoslovanskega predloga za statut te zbornice. Osnutek so poslali pristojnim organom, da ga bodo preučili, potem pa ga bodo predložili stalnemu tajništvu Balkanske zveze. Pričakujejo, da bosta tudi Grčija in Turčija predložili vsaka svoj osnutek statuta. Na podlagi teh osnutkov bodo sestavili dokončno besedilo statuta trgovinske zbornice dežel članic Balkanske zveze.

zadovoljna zaradi dobrega sprejema v ZDA.

Kar se tiče razgovorov med kitajskimi in ameriškimi predstavniki v Zenevi, je Hruščev mnenja, da se vsa vprašanja lahko ugodno rešijo, če je tudi pri ZDA toliko dobre volje, kolikor ve, da jo je pri predstavnikih LR Kitajske, šali, kaj misli o umetnem satelitu.

Ko so Hruščeva na koncu vpraški ga nameravajo ZDA spustiti okoli zemlje, se je opravičil, češ da ni pripravljen odgovoriti na to vprašanje, da pa misli, če je to v interesu človeštva, da bo tudi Sovjetska zveza nedvomno podprla ta korak ZDA.

Prvi sekretar KP SZ je poudaril svoje zadovoljstvo zaradi obiska ameriške kmetijske delegacije v Sovjetski zvezi in pripomnil, da je sovjetska delegacija, prav tako kakor ameriška v Sovjetski zvezi,

Križarka »Salema« zapustila Dubrovnik

Dubrovnik, 1. avg. (Tanjug). Ameriška težka križarka »Salema«, poveljniška ladja komandanta VI. ameriškega sredozemskega ladjevja viceadmirala Ostiea, je davi zapustila Dubrovnik.

Viceadmiral Ostie je včeraj popoldne prisostvoval sprejemu, ki ga je njemu na čast priredil predsednik MLO Ivan Suljak. Na sprejemu je bil tudi predstavnik JVM kontraadmiral Ljubo Truta.

Mates pri Dullesu

Washington, 1. avgusta (AFP). Jugoslovanski veleposlanik v Washingtonu Leo Mates je imel danes razgovor z ameriškim zunanjim ministrom Dullesom. Po razgovoru, ki je trajal 50 minut, je veleposlanik Mates izjavil, da sta razpravljala o svetovnem političnem položaju.

Vremenska napoved

za torek, dne 2. avgusta:

Sončno vreme z prehodno povečano oblačnostjo. Popoldne nagnenje h krajnim nevihtam zlasti v vzhodnem predelu. Temperatura med 25 do 29 stopinj C. Zjutraj v nižinah kratkotrajna megla.

ZAČETEK POSKUSNEGA OBRATOVANJA

novi Tovarne močnih krmil v Ljubljani

Vzlic višjim odkupnim cenam za žito se cena mešanih krmil ne bo zvišala

V Tovarni močnih krmil v Ljubljani, ki jo je zgradila Glavna zadruga zveza Slovenije, so že spomladi ob preizkušanju posameznih strojev in naprav izdelali okrog 60 vagonov krmilnih mešanic. V prihodnjih dneh pa bodo začeli preizkušati stroje in naprave v tekoči proizvodnji in bodo do konca meseca izdelali 100 vagonov mešanic, izročitev tovarne v poskusno obratovanje pa bo 4. septembra na dan otvoritve velike republiške razstave žirine na Gospodarskem razstavišču. Računamo, da bodo do konca letošnjega leta izdelali okrog 1000 vagonov krmil, prihodnje leto pa bo tovarna obratovala že z vsjo zmogljivostjo 3200 vagonov letno.

Z novo tovarno dobi naša žirina prvo industrijsko podjetje te vrste, ki ustreza vsem sodobnim zahtevam in tudi ni manjše v evropskem merilu. Hkrati bo nova tovarna lahko nudila svoje izkušnje pri ustanavljanju in gradnji nadaljnjih takih podjetij v Jugoslaviji, ki jih bomo zgradili v prihodnjih letih. Posebna strokovna komisija v Beogradu proučuje namreč okrog 30 projektov oziroma kreditnih zahtev za take objekte, od katerih bodo v kratkem odobrili približno eno tretjino.

Morda bo kdo mislil, da s pripravljenjem krmilnih mešanic iz domačih surovin ne povečujemo krmne baze naše žirine. V resnici pa temu ni tako, kajti v pravilnem razmerju mešana močna krmila omogočajo najmanj za eno četrtino boljše izkoriščanje krmil, kakor pa če bi ta krmila posemili pokladali živini, zlasti če

se pri tem uporablja nepravilno razmerje med beljakovinskim in škrobastim krmilom. Z nepravilno uporabo močnih krmil pa tudi žirine ne morejo dosežati tistega učinka, ki bi ga sicer lahko dosegli. S pravilnimi mešanicami bomo torej razpoložljive količine močnih krmil lahko ekonomičneje izkoristili. Že prvi poskusi z mešanicami na naših državnih kmetijskih posestvih so pokazali veliko prednost mešanic in večjo rentabilnost njihove uporabe. Zato se prav ta posvetila potegujejo za nakup mešanic iz nove tovarne. Seveda pa bodo krmne mešanicke na razpolago tudi ostalim žirinecem, zlasti tistim, ki jih bodo znali pravilno uporabljati.

Tovarna bo izdelovala poleg krmilnih mešanic za govedo (v različni sestavi glede razmerja med beljakovinskim in škrobastim) tudi posebne mešanicke za prašiče, predvsem za vzrejo prašičev, in posebne za perutnino. Spriče velikega zanimanja žirinecjev za te nove mešanicke v tovarni nimajo.

Do včeraj 30.000 obiskovalcev na Mariborskem tednu

Številne razstave na Mariborskem tednu je včeraj popoldne obiskalo nad 30.000 obiskovalcev. Med obiskovalci je v primeri z lanskim letom za sedaj malo Mariborčanov in večji del kmetijskih ljudi, ki jih privabljajo peštra razstavišča vseh vrst kmetijskih strojev in naprav. Dokaj se ljudje zanimajo tudi za razstave družbenih organizacij in društev ter za izdelke podjetij kovinske industrije.

Prihranki, ki jih ni

Ali je letalo dražje prevozno sredstvo od železnice?

Jugoslovanski aerotransport smo naprosili za kratko kalkulacijo, ki bi pokazala neizvedljivost nekaterih starokopitnih nazorov glede stroškov za potovanje z letalom. Gre zlasti za potovanje v tujino, kamor potuje večina naših ljudi z železnico, češ da pri tem precej prihranijo. Toda po tej kalkulaciji je potovanje z železnico znatno dražje, razen tega pa zahteva še ustrezno porabo deviz. Hkrati pa letala JAT zaradi tega niso polno zasedena.

Če potuje kak predstavnik našega podjetja z vlakom denimo do Beograda do Londona tja in nazaj v II. razredu, plača za vožnjo 32.644 din. Ker traja potovanje v obeh smereh 83 ur, se pelje pač v spalnem vagonu, tako da znašajo potni stroški 50.644 din. Hkrati mu morajo plačati tri dnevnice, torej kakih 30 dolarjev. Po tečaju 632 din bi zneslo to še 18.900 din. Skupaj torej 69.604 din. Devize je treba seveda kupiti na obračunskem mestu, kjer moraš plačati za dolar pet ali šestkrat več, tako da se skupni stroški ustrezno še povečajo. Vožnja z letalom od Beograda do Londona in nazaj stane 44.505 din. Ker traja vožnja v eno smer samo 7 ur, bi lahko priznali potniku kvečjemu eno dnevnic. Tako bi znašali stroški 50.925 din. Če uporabimo isti račun, bi bili torej stroški za potovanje z letalom na poti Beograd-Pariz najmanj za 7664 din manjši. Isto velja za vse ostale proge, na katerih letajo letala JAT.

Vse to so prihranki z gledišča

samega podjetja, ki pošlje svojega predstavnika na pot. Še večji pa so prihranki tudi za skupnost. Potovanje po železnici v tujino plača potnik sicer v dinarjih, zato pa plača naša država tuji železnici ustrezen znesek v devizah. Za potovanje iz Beograda do Pariza v II. razredu je treba plačati 165 švicarskih frankov. Nasprotno pa se plača potovanje z našimi letali v tujino izključno v dinarjih.

Prednosti so tu očitne, le da jih naši ljudje na žalost premalo uporabljajo. Tu ne gre samo za prednost glede potovanja z letalom, marveč tudi za neobveščenost. Seveda se dogaja, da posamezniki včasih vztrajajo na tem, da potujejo z vlakom samo zato, ker dobe več dnevnic v tuji valuti. Precej nejasnosti pa povzroča tudi premalo jasno formulirana določba v uredbi o potnih in selitvenih stroških, v kateri je rečeno: »Pristojni nadzornik lahko odredi tudi potovanje z letalom, če zahteva to korist službenega posla ali če bi bili stroški službenega potovanja zato manjši.« V takšni določbi so že sami po sebi izraženi zaostali nazori o letalu kot prometnem sredstvu. Ta določba je nepotrebna že zato, ker lahko podjetja sama presodijo, kdaj jim je potrebneje ali bolj rentabilno, da pošljejo svojega predstavnika na pot z železnico ali letalom. Razen tega iz nje sledi, kot da je letalo v glavnem zmeraj dražje prevozno sredstvo, kar pa največkrat ni, zlasti če gre za potovanje v tujino.

jo skrb, kako bodo proizvedli prodali. Zato vsa skrb posvečuje nabavi surovin. Glede preskrbe z otrobi imajo že dogovor z novo skupnostjo podjetij za promet z žitom. Tovarna bo dobila okrog 60% potrebnih otrobov iz slovenskih mlinov. Zdej se pogajajo s sladkornimi tovarnami in oljarnami za redno dobavo rezancev sladkorne pese in oljnih pogaj z nove proizvodne kampanje. Teh dragocenih krmil v prihodnosti ne bomo več izvažali, saj se nam bolj izplača uporabiti jih doma za vzrejo živine in potem izvažati živino oziroma meso. Beljakovine za izdelovanje krmilnih mešanic za prašiče si je tovarna v glavnem zagotovila v obliki ribje moke iz tovarne ribjih konzerv v Izoli in deloma iz zadrške tovarne. Prav novo podjetje v Ljubljani je dalo naši industriji za predelavo rib pobudo za večjo proizvodnjo ribje moke.

Proizvodnja v novi tovarni se bo morala seveda ravnati po potrebah naše žirine in po kakovosti osnovne krmne. Najprej je treba izravnati primanjkljaj beljakovin v naši osnovni krmni, pozneje pa bodo v tovarni izdelovali v večji meri popolnne krmne mešanicke. Vse te mešanicke so seveda sestavljene na strogi znanstveni podlagi, naloga tovarne pa je, proizvod pravilno pripraviti, sestavne dele dozirati in zmešati ter dodati zaščitna sredstva (mineralna in vitaminska) ter mešanicke po potrebi briketirati v obliki zrn.

Napovedane cene 24 do 25 din za kilogram mešanic ne bodo spremenili, čeprav so se nekatere sestavine podražile. Tovarna je pač namenjena napredku naše žirine in ne išče dobička. Nova nabavna cena otrobov se bo gibala od 16 do 18 din, to je le za 2 do 3 din več kakor pred zvišanjem odkupne cene za žito. Zaradi čim boljše preskrbe z žitom za krmno se po novih predpisih pripravljajo v okviru Glavne zadrške zveze Slovenije tudi ustanovitve zadrškega podjetja za promet s krmilnim žitom, ki bo preskrbovalo tudi novo tovarno s krmno in ječmenom.

Tovarna je navezala tudi tesne stike z ostalimi podjetji te vrste v naši državi, in sicer s 5 manjšimi tovarnami na Hrvaškem. Te tovarne so skupaj z ljubljansko nedavno ustanovljeno strokovno Zdrženje industrije žirinske krmne, ki bo skrbelo za strokovni napredek tovarn in za pravilno preskrbo podjetij s surovinami.

F. S.

Jugoslovanski statistiki na mednarodnih konferencah

Na mednarodnih konferencah statističnih inštitutov, ki so bile minuli mesec v Rio de Janeiru, so jugoslovanski statistiki predložili referate s področja statistike v zvezi s krajevnim samoupravljanjem in statistiko o prebivalstvu. Konferencaom so prisostvovali statistiki iz 39 dežel. V imenu jugoslovanskih statistikov sta bila nazvoča namestnik direktorja Zveznega zavoda za statistiko Miloš Macura in univerzitetni profesor dr. Dolfo Vogelink. Generalni tajnik Mednarodne unije za znanstveno raziskovanje prebivalstva je opozoril na velike izkušnje jugoslovanskih statistikov v zadnjih letih.

Olajšana prodaja motornih vozil med privatniki

Davek po visoki stopnji pa bo treba plačevati pri prodaji med gospodarskimi organizacijami in privatnimi osebami

Pri prodaji motornih vozil se od začetka lanskega leta pobira prometni davek po visoki stopnji 400 % za potniške avtomobile in 200 % za ostala motorna vozila in motocikle. Ta visoki davek je bil potreben po uvedbi visokih vozilnih koeficientov za motorna vozila.

Z novo tarifo prometnega davka, ki je bila objavljena konec lanskega leta, pa je pooblaščen zvezni državni sekretar za narodno gospodarstvo, da v soglasju z odborom za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta izda predpise o prometnem davku ne le za motorna vozila, marveč tudi za njihove glavne dele (motor, ohišje, menjalnik, diferencial, šasije itd.) ter na promet drugih strojev, naprav, instrumentov itd. Te nove predpise je državni sekretar za narodno gospodarstvo pravkar izdal v obliki odločbe o plačevanju prometnega davka na motorna vozila, stroje, naprave, instrumente in podobne izdelke, ki velja od dneva objave, to je od 27. julija.

Davek po tarifni številki 101 tarife prometnega davka se po tej odločbi plačuje na naslednje izdelke inozemskega izvora:

a) na promet motornih vozil za cestni promet (kamione, avtomobile, potniške avtomobile, avtomobilne traktorje, motocikle in podobno),

njihove priklole in njihove glavne dele, in sicer po stopnji 50 % za motocikle in po stopnji 400 % za vsa druga motorna vozila cestnega prometa, njihove priklole in njihove glavne dele;

b) na promet strojev, naprav, instrumentov in drugih podobnih izdelkov iz stroke 117 (kovinska industrija) in 119 (elektroindustrija) po stopnji 100 %.

Davek po gornjih stopnjah pa se plača samo tedaj, kadar državni organi in ustanove ali gospodarske, zadrške in družbene organizacije kupujejo motorna vozila, njihove glavne dele ter stroje, naprave in instrumente inozemskega izvora od privatnih oseb oziroma kadar jih preprodajo privatnim osebami. Kadar pa gre za promet motornih vozil med privatnimi osebami, se pobira davek po stopnji 20 % promet glavnih delov vozil, strojev, naprav itd., med privatnimi osebami pa je prost.

Davek po tej tarifni številki plača kupec od nabavne oziroma tržne cene ne glede na to, ali je bil pri uvozu teh izdelkov plačan prometni davek oziroma je bila plačana razlika v ceni, in brez oziroma na to, ali je prodajalec morda ob svojem nastopu plačal davek po dosedanjih predpisih. Kadar se kot prodajalec pojavlja go-

spodarska, zadrška ali družbena organizacija oziroma državni organ ali ustanova, kot kupec pa privatna oseba, je prodajalec dolžan od kupca pobirati davek, sicer solidarno jamči s kupcem za plačilo davka. Isto velja pri prodaji s posredovanjem komisijske trgovine, ki mora račun izdati na ime dejanskega doseganega lastnika.

Brez potrdila o plačanem davku ni mogoča registracija motornega vozila, nabavljenege v naši državi, na ime novega lastnika, razen če je vozilo nabavljeno od uvoznega trgovinskega podjetja. Davek se tudi ne plača pri nakupu uvoženih strojev, naprav, instrumentov itd. od trgovinskega podjetja, ki je le stroje, naprave, instrumente itd. uvozilo in je tako prodaja predmet poslovanja tega trgovinskega podjetja. S posebnimi predpisi bo še urejen promet z motornimi vozili, ki jih prodajajo tuji državljani ali tuje pravne osebe.

Konferenca tajnikov občinskih LO

Včeraj dopoldne je bila v prostorih kluba MLO konferenca tajnikov občinskih ljudskih odborov na področju novega ljubljanskega okraja. Na konferenci so obravnavali preče naloge ob pripravah za volitve novih občinskih ljudskih odborov, ki bodo v večini občin že v prvi polovici avgusta.

Tajniki občinskih odborov so poročali o delu komisij za prenos poslov dosedanjih občinskih odborov. Ob koncu pa so razpravljali o organizaciji in pristojnosti bodočih občinskih ljudskih odborov. Obstajajo trije osnutki organizacije teh odborov in sicer za manjše, srednje in velike občine, ocenjujejo po številu prebivalstva in gospodarski moči občine.

Zbor Zveze radioamaterjev Jugoslavije

Drugi zbor Zveze radioamaterjev Jugoslavije bo od 4. do 7. avgusta v Zagrebu v navzočnosti približno 400 tujih gostov. Ob tej priložnosti bodo strokovna predavanja, tekmovanja in sprejemanje in oddajanje, sestanek amaterjev-konstruktorjev, razstava radioamaterjev ter velik amaterski festival. Zveza radioamaterjev Jugoslavije šteje sedaj 20.000 članov.

Letošnji turizem v Sloveniji

Boljše uspehe nam je prinesel večji promet tujih gostov

V juniju, prvem mesecu prave turistične sezone, je tujski promet v Sloveniji pokazal boljše uspehe kakor lani. Število gostov je v primeri z lanskim junijem naraslo za 14% na 51.127, število nočitev pa se je povečalo za 7,3% na 129.877. Za naše turistično gospodarstvo so važne predvsem nočitve. Njih povečanje pa odprave skoraj v celoti na inozemske goste. Pri tem je še značilno, da se je v nasprotju z razvojem v prejšnjih letih število nočitev inozemskih gostov v večji meri dvignilo kakor samo število teh gostov. V primeri z lanskim junijem je namreč število inozemskih gostov naraslo za 15,4% na 11.012, število nočitev pa kar za 31% na 29.541.

Domači turizem je v tem mesecu pokazal le skromno ožvlečenje. Čeprav je tudi število domačih gostov precej naraslo (in sicer število gostov iz Slovenije za 10,70%, gostov iz ostalih republik pa za 18%) kažejo nočitve teh gostov le nezaten dvig, in sicer pri gostih iz Slovenije komaj za 0,9%, pri gostih iz ostalih republik pa za 2,8%. Po celotnem številu nočitev kažejo letos boljši razvoj klimatsko planinski kraji. V primorskih krajih je ostal letos v juniju tujski promet na lanski višini, v zdraviliščih pa je bil slabši.

Po podatkih za prvo letošnje polletje zaznamujemo podobno gibanje. Skupaj je Slovenijo letos

v šestih mesecih obiskalo 202.360 gostov (lani v prvem polletju pa 175.448), od tega 30.602 iz inozemstva (lani 24.314); nočitev pa je bilo vsega 443.307 (lani 422.773), od tega 69.345 nočitev inozemskih gostov (lani 52.972). Podatki za prvo polletje nam potrjujejo, da dobiva tudi domači turizem čedalje bolj izletniški značaj, saj se je povprečno bivanje domačih gostov letos nadalje zmanjšalo od 2,46 na 2,18 dneva. V prvem letošnjem polletju je bilo domačih gostov v primeri s prvim lanskim polletjem sicer za 13% več, njih nočitve pa so narasle komaj za 1%. Nasprotno pa so inozemskih gostov letos za 31% več nočitev, čeprav se je njih število povečalo le za 26%.

Mednarodni trg

Beograd, 1. avgusta. Zahodnonemški trg prenesa sadja in sočiva. — München, 1. avgusta. Včeraj je prišlo na Münchenski trg 54 vagonov brusov iz Italije po 110–140 dolarjev, 4 vagoni marelic iz Madžarske po 180 dolarjev, 10 vagonov jabolk iz Italije po 65–80 dolarjev, 2 vagona sliv iz Italije po 90 dolarjev, 3 vagoni grozdja iz Italije po 140–175 dolarjev, 47 vagonov paradiznikov iz Italije po 40 dolarjev, 4 vagoni iz Madžarske po 40 dolarjev in 1 vagon iz Jugoslavije, ki pa so jih oddali v komisijsko prodajo, 5 vagonov čebule iz Jugoslavije v komisijsko prodajo in 2 vagona paprike iz Italije po 90–100 dolarjev za tona.

Dne 1. avgusta je prišlo iz Italije 24 vagonov brusov po 120–140 dolarjev, 5 vagonov marelic iz Madžarske po 180 dolarjev samo zdravo blago (mnogo gnilih), 11 vagonov jabolk iz Italije po 70–80 dolarjev in 1 vagon iz Jugoslavije (Včera) po 55 dolarjev, 4 vagoni bruski iz Italije po 180 dolarjev, 1 vagon sliv iz Italije po 90 dolarjev, 1 vagon grozdja iz Italije po 160 dolarjev, 23 vagonov paradiznikov iz Italije po 35–40 dolarjev in 4 vagoni iz Jugoslavije — oddano v komisijsko prodajo.

V Avstriji trg prenesa sadja in sočiva. — Dunaj, 1. avgusta. Včeraj je prišlo na Dunajski trg 11 vagonov brusov po 110–140 dolarjev, 4 vagoni marelic iz Italije po 180 dolarjev, 6 vagonov brusov iz Italije po 65–80 dolarjev, 2 vagona sliv iz Italije po 90 dolarjev, 4 vagoni grozdja iz Italije po 140–175 dolarjev, 2 vagona čebule iz Italije po 80 dolarjev.

Jej, 2 vagona paprike iz Jugoslavije (Poloprodukt) po 160 dolarjev, 1 vagon paradiznikov iz Jugoslavije (Fructus) po 35 dolarjev, 1 vagon iz Italije po 38 dolarjev, 3 vagoni iz Bolgarije po 45 dolarjev, 1 kombinirani vagon paradiznikov in paprike iz Jugoslavije (Gradinar) — paprika po 160, paradiznik po 35 dolarjev. Zahodnonemški trg jaje. — Po zvišanju cen od 14 na 14,25 holandskih guldinov je bila povprašena v ponedeljek dopoldne na Dunaju tudi po 14,50 guldinarja za 100 baza »b«. Po tej ceni so bili kupci rezervirani tako, da je bil obseg poslov nezaten. Danska je bila v svojih ponudbah rezervirana. Bilo je samo nekaj poskusov, da bi kombinirani ceno s holandskim zvišanjem kar pa ni ustreza stvarnosti. Švedska je zahtevala za svoje blago 620 do 630 dolarjev na bazi »b« plus oziroma minus 20 dolarjev po kalibraciji.

Iz Jugoslavije so prodajali nekaj jaje po 630 dolarjev za tona povprečno, izbira je bila povprašena na trgu je dobili samo jugoslovansko blago. Danes so prodajali jugoslovansko stajersko blago po izjemoma dosežen cen v sohotu za 21,50 lire po stari ceni 20,75 lire jaje na bazi »b« stanki jugoslovanska meja.

Tendence na trgu čvrsta. — Italijanski trg jaje. Milan, 1. avgusta. Poslovanje se zmeraj slabo. Iz Holandske in Danske ni ponudb; na trgu je dobili samo jugoslovansko blago. Danes so prodajali jugoslovansko stajersko blago po izjemoma dosežen cen v sohotu za 21,50 lire po stari ceni 20,75 lire jaje na bazi »b« stanki jugoslovanska meja.

GOSPODARSKI NAPREDEK V MAKEDONIJI

Velika razlika med nekoč in danes

Gospodarski razvoj Makedonije je v zadnjih mesecih dosegel lepe uspehe na raznih področjih. Ustvarjeni so novi pogoji za napredek posameznih panog, posebno v rudarstvu. Tako bo samo v prilepškem okraju letos investirano 45 milijonov dinarjev za odkrivanje rudnih ležišč. Ta okraj slovi po izredno bogatih nahajališčih marmornja, sljude in drugih rudnin. Kolika pa je njihova množina, ni znano, ker vse doslej še ni bila izvršena celotna ekonomska in geološka analiza nekaterih nahajališč. Predvideno je 25 milijonov dinarjev, da bi se končno omogočilo ugotoviti rezerve gline in bi se lahko začelo izkoriščati sljude. Tako bo keramična industrija dobila po kvaliteti skoraj edinstveno surovino v Jugoslaviji. Zdej se je izkoristila le 3 do 4 tisoč ton, računajo pa, da bo v prihodnjih letih proizvodnja narasla na 10 do 12.000 ton. Samo za kartiranje bo porabljeno 45 milijonov dinarjev. Kartiranje se bo vršilo na terenih Babune in Moriova. Tovarne v Prilepu uravnavajo svojo kapaciteto prav na osnovi rudnih bogastev prilepškega okraja. Tako je obstanek tovarne za elektroizolacijski material odvisen prav od dobaviteljne gline. Letni 50 do 60-tonski izkop je za kapaciteto tovarne premajhen. To je tudi glavni vzrok da tovarna »11. oktobra« izpolnjuje le 50–60% plana. S proizvodnjo surovega porcelana pa se

bo njena proizvodnja povečala na 200 ton. Velika skrb je posvečena tudi poljedelstvu. V kočanskem okraju je bilo doslej kontrahirano 2100 dekarov zemlje, na kateri bodo posejali bombaži. Po povprečnem pridelku računajo, da bodo dobili letos samo na tem ozemlju okrog 125.000 kg bombaža. Po planu odkupnega centra bodo v kočanskem okraju kontrahirali 3000 dekarov. Milijono, da je ta številka realna. Treba je poudariti, da se površina bombažnih polj v kočanskem okraju iz leta v leto veča. Do porasta proizvodnje bombaža je med drugim prišlo zaradi cenene semena, umetnih gnojil in 50% predplačila ob setvi.

V vasi Banske v strumiskem okraju se trudi za čim bogatejši pridelki povrtnine. Nekoč je bila vasi Banske znana predvsem po kopalisku, ki je bilo na razpolago seveda le premočnejšim. Zdej se na ruševinah nekdanjih naselbine vrste tople lehe, v katerih uspeva najraznovrstnejša zelenjava, od kumaric do paradiznikov, paprike, fižola, buč in druge povrtnine. Čez do-

bro leto bo oranžerija dobila stekleno streho in zelenjava bo pod njenim varstvom rasla kot v toplem poletju. Banske ima tudi kopalniško poslopje z okroglim bazenom in stranskimi prostori. Poslopje je stalo dolgo časa nepopravljivo, zdej pa je renovirano. V kopalisku uspešno zdravijo razne bolezni, kot n. pr. revmo, išijas, želodčni čir, gastritis in razne vrste ženskih bolezni. Poleg večjega hotela je za goste zgrajena tudi nekaj enonastropnih hiš. Predvidena je tudi gradnja nove ceste Strumica-Banske, ki bo dolga okrog 8 km. Tako se Banske postopoma razvija in raste v moderen kopalniški kraj. K njegovemu vzponu so mnogo pripomogli domačini sami, ki so žrtvovali mnogo ur prostovoljnega dela za gradnjo hiš, parkov in cest. Velike važnosti je za Makedonijo načrtno pogozdovanje. Po vojni so začeli pogozdovati vse one goליצve, ki so bile dolga desetletja zapuščene. Posebno skrb za to kažejo v Krivi Palanki. Nekoč so se okrog Krive Palanke razprostirali širni gozdovi, ki so segali do mesta. Toda že pred prvo

balgarsko vojno so bili mnogi od teh uničeni, za njihovo obnovo pa se ni pobrigal nihče. Po minuli svetovni vojni je ljudska oblast prevzela skrb tudi za to. Samo v preteklem letu je bilo pogozdeno 320 hektarov goליצve, 300 ha gozda pa je bilo skrbno negovano. Zasaženih je bilo 700.000 sadik, v glavnem platana, murva in oreh. Za vse to je bilo porabljeno nad 3 milijone dinarjev, letos pa bodo potrošili še več denarja, kar pomeni, da bodo pogozdili še več goליצve. Z racionalnim izkoriščanjem gozdov so lanske leto dobili 23.000 kubičnih metrov drv in 200 kubičnih metrov gradbenega lesa, s čimer je dosežen dohodek okrog 11 milijonov dinarjev. Večje izkoriščanje gozdov je poleg drugih čimteljev omogočilo predvsem nad 2 km dolga gozdna pot, ki je bila zgrajena lani in ki je stala gozdno gospodarstvo okrog 2 milijona dinarjev. Da bi bilo izkoriščanje gozdov čim bolj racionalno, bodo v okraju Kriva Palanka pazili na to, da ne bo gradbeni les rabljen za kurivo. Računajo, da bo letos skupna proizvodnja gradbenega lesa in lesa za kurivo znašala 25.000 m³

Velika je skrb za ureditev mest. Za komunalno ureditev Bitole bo letos izdano 150 milijonov dinarjev. Dograditev mestnega vodovoda, ki se gradi že nekaj let, bo zahtevala 55 milijonov dinarjev. Predvidevajo, da bo letos gradnja vodovoda končana. Drug važen objekt, ki so ga začeli graditi že lani, je struga reke Dragor. Lanske leto je bila ta zaradi poplav zelo poskodovana. Za njeno ureditev bo letos izdano 11 milijonov dinarjev. Mesto bo dobilo tudi moderno kopalnico, ki bo stala okrog 12.200.000 din. K tej vsoti bodo po svoji moči prispevala tudi razna mestna podjetja. Za zgraditev stanovanjskih hiš bo izkoristeno 40 milijonov 800.000 din. Ostala sredstva bodo porabljena za vzdrževanje in razširitev parkov ter električne mreže.

Stip, središče vzhodne Makedonije, se iz propadajočega bazarskega mesta iz dneva v dan lepše razvija v moderno industrijsko mesto. Zrasle so nove tovarne in podjetja, puste ekološke goליצve pa bodo kmalu zasažene z drevmi. Gola površina ob zalivu reke Otinje večkrat povzroča obut-

no škodo, zato so začeli s sistematskim pogozdovanjem. Pogozdovanje se je vršilo na parcelah, medtem ko so površja v območju Otinje čistili. Največ se zdej pogozduje ob samem zalivu Otinje, ker je tam najmočnejši pritisk hudournikov in ker je to ozemlje za pogozdovanje najpripravnije. V bližnji bodočnosti bo Stip imel velik gozdni park na področju Karakaša. Ta park bo služil kot središče za razvedrilno in kot najbližja izletna točka. Za pogozdovanje bodo izrabili kalifornijske vrste dreve, ki ustrežajo klimatskim, pedološkim in geološkim pogojem: mandelj, akacija, jesen, hrast, dolip, in druge. Ker je tu v poletnih mesecih visoka temperatura z vročimi in suhih vetrovi, se bo pogozdovanje vršilo jeseni in v zgodnji zimi. Na področju Karakaša bo uporabljeno okrog 60.000 sadik raznih listovcev, 200.000 sadik iglavcev in 120.000 okrasnih grmičev. Za pogozdovanje je potreben gozdni nasad v obsegu 5 do 8 ha in oranžerija s dvajsetimi toplimi grendami. Končni račun vseh teh del znaša okrog 50 milijonov dinarjev, kar je seveda precej, vendar ne preveč za temeljito preobrazbo mesta, ki bo sredi bujnega zelenja, medtem ko je doslej ždelo suhi enolične kamnite pokrajine, le tu pa tam obrobjeno z redkimi vinogradi.

N. C.

SODELOVANJE ZNANSTVENIKOV Z VSEGA SVETA

Atomi v miroljubne namene

Prva mednarodna konferenca za uporabo jedrske energije v mirnodobne namene

Dne 8. avgusta se bo začela v Ženevi mednarodna konferenca za mirnodobno uporabo jedrske energije. Na njej bodo delegati, najuglednejši znanstveniki iz mnogih držav, proučili možnosti še večje uporabe jedrske energije v mirnodobne namene.

Kako je prišlo do konference

Lani v decembru je Generalna skupščina Združenih narodov sklenila, da bo sklicana mednarodna tehnična konferenca vladnih predstavnikov, na kateri bi pod vplivom ZN proučili pota za razvoj uporabe jedrske energije v mednarodnim sodelovanju. V resoluciji je bilo izraženo prepričanje »da bi bilo treba iz pomembnega odkritja jedrske energije izvirajoče koristi vključiti v delo za človeštvo«. Na skupščini je bilo izraženo prepričanje, da bi se uporaba jedrske energije kar najbolj razvila samo v miroljubne namene, za blaginjo človeštva, ne pa za njegovo uničenje. Resolucija je podprla predlago ustanovitve mednarodne agencije za jedrsko energijo.

Na podlagi takšne mednarodne ustanove je dal predsednik Eisenhower 8. decembra 1953 v svojem govoru pobudo za sklicanje mednarodne konference o jedrski energiji. Za konferenco v Ženevi so pripravili predstavniki ZDA 174 referatov, znanstveniki Sovjetske zveze 72, Velike Britanije 69, Francije 33. Mnogo referatov so pripravili tudi predstavniki Kanade, Norveške, Švedske, Indije, Jugoslavije, Argentine, Brazilije in drugih držav.

Sej bo 59

Med konferenco bo 59 sej, od teh samo 7 plenarnih. Vse seje bodo trajale skupaj 165 ur. Udeleženci konference bodo razdeljeni v 3 sekcije: 1. fiziki, 2. kemiki in 3. biologi in zdravniki. Seje bodo v Palacu narodov, ki jo zdaj nekoliko preurejajo za konferenco. Plenarni sestanki bodo v veliki dvorani za skupščino, ki jo bodo povežali s sosednjimi dvoranami. V njih bodo lahko novinarji in občinstvo spremljali debato na velikih televizijskih platnih. Znanstveniki ne bodo mogli ničesar obnavljati zaupno.

Na tej konferenci bodo najbrž objavili nove vesti o atomski energiji, čeprav njena naloga ni izmenjava informacij, marveč »spoznavanje vsega človeštva z vprašanjem izkoriščanja jedrske energije v mirnodobne namene.«

Priredili bodo več razstav

V okviru konference v Ženevi bodo organizirali tudi več razstav znanstvenega in poljudnega značaja. Eno razstavo čisto strokovne narave bodo organizirali v mednarodnem sodelovanju. Za to razstavo so poslale ZDA reaktor in v njej organizirali sodelujejo še Sovjetska zveza, Francija, Velika Britanija in skandinavske države. Druga razstava bo bolj poljudnega značaja, namenjena občinstvu. Razstavljalec bo 149, od teh 49 iz Francije, 26 iz ZDA, 26 iz Velike Britanije, 24 iz Švice itd. Na teh razstavah bodo prikazani modeli in makete o napredku uporabe jedrske energije v industriji, medicini in kmetijstvu.

Konferenco so sklicali Združeni narodi

Organizacijo konference so zaupali generalnemu tajniku ZN Hammarskjöldu in posebnemu posvetovalnemu odboru, v katerem

so bili predstavniki Brazilije, Francije, Indije, Kanale, ZDA, Sovjetske zveze in Velike Britanije. Ta odbor je na prvi seji sklenil, da bo konferenca v Ženevi od 8. do 29. avgusta in da bo poslal vabila vsem članicam Združenih narodov, kakor tudi vladam 24 držav, ki niso članice ZN, pač pa članj njenih specializiranih agencij. Povabljenih je bilo torej 84 držav.

Generalni tajnik ZN je poslal vabila na konferenco že 1. februarja 1955. Pri tem je obvestil vlade, da je bil za predsednika konference imenovan indijski znanstvenik dr. Homi Baba, za generalnega tajnika pa prof. Walter Witman s tehnološkega inštituta severnoameriške države Massachusetts.

Ze med pripravami na to konferenco so čisto poudarili, da bo čisto znanstvena in brez političnega značaja. Na njej ne bodo sprejemali resolucij, ne odobravalj priporočil. Na konferenci se bodo zbrali najuglednejši znanstveniki in drugi strokovnjaki iz raznih krajev sveta. Po številu udeležencev, pa tudi po dosedanjih znanstvenih sadovih bo to najmočnejši zbor znanstvenikov, kar jih pozna zgodovina. Organizatorji računajo, da se bo zbralo v Ženevi kakih 1200 delegatov in približno 800 znanstvenih opazovalcev. Razen njih bodo sodelovali na konferenci tudi interesi, kakor so predstavniki finančnih ustanov, ekonomisti in poslovni ljudje. Napovedanih je

tudi 500 novinarjev. Na konferenci bodo proučili 463 referatov iz 28 držav.

Jugoslavanska delegacija

Na prvi mednarodni konferenci o uporabi jedrske energije v mirnodobne namene bo zastopala Jugoslavijo delegacija, v kateri bo 15 do 20 članov. Naša delegacija bo sodelovala s 17 referati o vprašanjih, ki jih bodo obravnavali v Ženevi. V enem referatu pa bo prikazano delo na področju jedrskih raziskav v naši državi.

Obeta se velik uspeh

Ta nova »ženevska konferenca« bo čisto znanstvena značaja, kakor je bilo že večkrat poudarjeno. Vendar pa ni nobenega dvoma, da bo politični položaj na svetu bistveno vplival na njen izid. Razmere, v katerih se bo vršila, so zelo ugodne. V istem mestu je bila pred nekaj dnevi končana čisto politična konferenca, ki je znatno utrla pot te znanstveni konferenci. Sovjetski ministri predsednik Bulganin je rekel v Ženevi, da je Sovjetska zveza pripravljena sodelovati v agenciji za jedrsko energijo, ki jo bo ustanovljena. Na drugi strani bo popuščanje napetosti na svetu in upostavljanje pogojev za mednarodno sodelovanje ugodno vplivalo na vzdušje, v katerem se bo vršila prva mednarodna konferenca o uporabi jedrske energije v mirnodobne namene.

Tuji rudarji v Angliji

Zaposeliti nameravajo 20.000 Italijanov in Avstrijcev

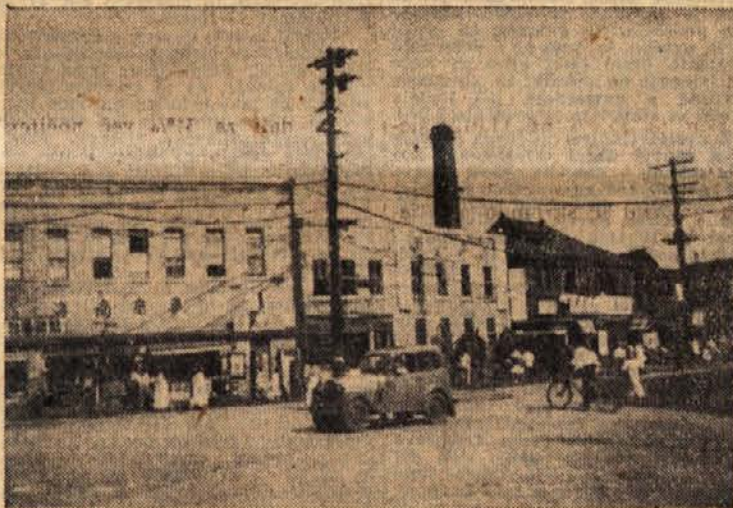
London, 1. avgusta (Tanjug). Angleška uprava za premoženje je sklenila zaposeliti v angleških premoženjskih tujo delovno silo, večinoma rudarje iz Italije in Avstrije. Zaposeliti nameravajo 20.000 tujih rudarjev,

da bi nakopali za angleške potrebe dovolj premoga.

Vladna uprava za rudnike se že pogaja z narodno zvezo angleških rudarjev. Brez njene privolitve namreč ne bo mogla uresničiti tega sklepa. Izvršni odbor Zveze rudarskih delavcev, ki zastopa 670.000 rudarjev, je sklical za petek posebno sejo, na kateri bo proučil vprašanje zaposlitve italijanskih in avstrijskih rudarjev. Predsednik zveze Jones je sročil izjavil, da bi 20.000 tujih delavcev odstranilo pomanjkanje delovne sile v angleških premoženjskih. Znani sindikalni prvak angleških rudarjev Sam Watson je pred dvema dnevmi v Durhamu izjavil, da je stvar angleških rudarjev, da odstranijo krizo v preskrbi s premogom. Proti zaposlitvi tuje delovne sile v premoženjskih pa bodo najbrž nastopili predstavniki yorkshirskega področja, ki je največje v Angliji, saj šteje 140.000 rudarjev in 115 rudniških jaskov.

Zapleti na Koreji

Seul, 1. avgusta (AFP). Južnokorejska vlada je davi objavila poročilo, v katerem zahteva, naj se severnokorejske čete umaknejo z vsega področja južno od 38. vzporednika. V poročilu je rečeno, da bo vlada ukrenila vse potrebno, da bi znova upostavila svojo veljavo na tem »izgubljenem ozemlju«. Južnokorejska vlada zlasti omenja mesto Kessong, polotok Ongdžin in severni breg ustja reke Han ter opozarja, da so to položaji, ki omogočajo severnokorejskim četam, da bi z lahkoto zavzele Seul.

Ulica v Seulu

Spopad med delavstvom in policijo

Odbite zahteve delavstva železnarj v Saint Nazairu

Saint Nazaire, 1. avg. (AFP). Danes so v železnarjah v Saint Nazairu, kjer so se stavkujoči pred mesecem dni spopadli s policijo, ponovno izbruhnil hudi izgredi. Dasi ko delavci demonstrirali, ker so delodajalci zavrnili zadnje predloge glede zvišanja plač. Razbili so železna vrata, ki vodijo v uradne prostore direkcije. Znatne policijske enote so preprečile dostop v poslopje direkcije.

Popoldne so se sestali sindikalni

funkcionarji in direktor tovarne. Ko so jim sporočili, da so njih delegati doživeli neuspeh, so se delavci v tovarni zavarikadrali. Policija je posredovala in spopad s kamenjem in solzilnim plinom med delci in policijo je trajal več kot eno uro. V spopadu je bilo nekaj ljudi laže poškodovanih. Sindikalni funkcionarji so prosili, naj o tem primeru razsodi okrožni sodnik oddelka za delo in delovno silo.

Nerazsodnost

Po Titovem govoru v Karlovcu je več nemških časnikov s podudarkom opozorilo vlado v Bonn, da je treba mnogo bolj upoštevati upravičene jugoslovanske terjatve. Opozorili so na potrpežljivost naše države, na razumevanje, ki ga je zmeraj izpričala za vprašanje Nemčije, in ga primerjali z nerazumevanjem, na katero zadevajo jugoslovanske zahteve.

So pa tudi primeri drugačne vrste. Tako je n. pr. »Industriekurir«, ki izraža mnenje vplivnih skupin veleindustrijecev, objavil članek, iz katerega veje izrazito sovraštvo do naše države. Treba je takoj omeniti, da ne gre zgolj za to, da so v članku netočni podatki o jugoslovanskih terjativah. O tem smo pri nas povedali in napisali že dovolj. Sicer pa, če

skuša nekdo postaviti dozdevno objektivnost netočnih podatkov proti »nerazumljivim« jugoslovanskim zahtevam, kar včasih delajo v Zahodni Nemčiji, in če gre tebi nič meni nič prek gromotnih in moralnih obveznosti Nemčije in okoliščin, v katerih so nastale, priča to o težavah v zvezi z moralno avtoriteto. Toda to še ne bi zaslužilo posebne pozornosti.

V primeru »Industriekurirja« je značilnejši okvir, v katerem servirajo takšna »dejstva«. »Jugoslovanska javnost opaža«, piše ta časnik, »velik dotok nemških turistov, ki prinašajo deželi mnogo denarja, jugoslovanska javnost opaža, da je Zahodna Nemčija znova postala najboljši kupec Jugoslavije«, in zato najbrž ne bi bila vesela, če bi vse te dobrote kakorkoli prenehale dotekati.

Mi pa pripominjamo, da tu ni bistveno niti to, da bi temeljna gospodarska analiza morda pokazala, da koristi od tega turističnega dotoka niso kdo ve kako velike, in tudi ne to, da ima od gospodarskih stikov med nami nemška stran najmanj toliko koristi, kakor jugoslovanska, in da ni nič manj zainteresirana na njihovem pospeševanju. Nedopustna je nadutost, predrznost takšnih »ocen« in ukrepov, poskus nekoga, ki ima zelo mnogo razlogov, da je naproti naši deželi pazljiv in spoštljiv, da se postavi v vlogo nekakega dobrotnika, ki lahko bere levite nevhvaležnemu varovancu. Mar ni dovolj primerov pokazalo, da povzročajo takšni ukrepi pri nas prav nasproten učinek, kakor so ga najbrž nameravali doseči?

Takšen ton nesramnosti nekateri krogi v Zahodni Nemčiji žal uporabljajo pogosto, kadar govorijo o drugih deželah in o stikih z njimi. Treba je jasno povedati, da takšne manire ne morejo koristiti tem stikom. Nedavno je neki nemški časnik v komentarju o Ženevi stvarno opozoril: »Psihološka vojna je končana in nemški glas bo v zahodnem koncertu kmalu zvenel prijetno samo, če bo v skladu s temeljnimi akordom popuščanja napetosti.« Navset je dober. Dobro je tudi to, da je v nemški javnosti in resnem tisku slišati glasove protesta proti nerazsodnosti.

G. Altman

Ponesrečeno letalo

je bilo sestreljeno s mitraljezkimi krogli, kakor navaja poročilo izraelskega zunanjega ministrstva

Jeruzalem, 1. avgusta (AFP). Izraelsko ministrstvo za zunanje zadeve je nocoj objavilo prvo poročilo anketne komisije o katastrofi potniškega letala tipa Constellation letalske družbe »El Al«. V poročilu je rečeno, da je bilo letalo sestreljeno s mitraljezkimi izstrelki. Člani komisije so na ostankih letala, ki so bili razmetani na velikem prostoru, odkrili mnogo lukenj od krogel »navzlic očitnim naporom bolgarskih oblasti, da bi zakrile vse, kar bi moglo služiti kot dokaz proti njim.«

V poročilu je poudarjeno, da bolgarske oblasti in oficirji, ki so spremljali izraelske strokovnjake na kraj nesreče, niso hoteli dati nobenih pojasnil. Trem članom

komisije, ki jim je bil za 6 ur dovoljen obisk na kraju nesreče, je bilo tudi prepovedano izpraševati prebivalstvo o nesreči.

Železniški promet Severni Vietnam-Kitajska

Hanoi, 1. avg. (Nova Kitajska). Danes je bil vzpostavljen železniški promet med Severnim Vietnamom in Kitajsko. Ob tej priložnosti je bila na železniški postaji v Hanoju slovesnost, na kateri je minister za promet Tran Bang Kou dejal, da bo uvedba te železniške proge pripomogla k razširitvi kulturnih in gospodarskih stikov med Kitajsko in Severnim Vietnamom.

- Z VSEH STRANI SVETA -

VELIKA BRITANIJA

NOVA VRSTA LETAL

London, 1. avg. (Reuter). Britanski bombnik tipa »Valiant« je na poti v Avstralijo preletel progo London-Bagdad v rekordnem času 4 ure in 51 minut. Letalo je letelo s povprečno hitrostjo 839 km na uro. »Valiant« je eno izmed najnovejših britanskih letal na reaktivni pogon.

POSARJE

PLAVZ SE JE PORUŠIL

Saarbrücken, 1. avg. (AFP). V saarskih jeklarnah »Dieling« se je ponoči iz neznanega vzroka porušil plavz. Razjarjeni koks je prizadel težke poskodbje 4 delavcem, od katerih jih je četvorica v bolnišnici zaradi opeklin umrla.

ITALIJA

KONGRES ESPERANTISTOV

Bologna, 1. avgusta (AFP). Včeraj se je začel v navzočnosti 1800 delegatov iz 13 držav svetovni kongres esperantistov. Na kongresu razpravljajo o uporabi esperanta v različnih dejavnostih evropskih skupčin in glibanj.

nevarnosti, da bi se vrnil v stare razmere, vseh dvojnega zvišanja cen elektrike, je mestna uprava sklenila, da bo sama investirala in poskrbela za lastne viire. Vladi ni kazalo drugo, kakor proučiti ovedbe pogodbe z Dickson-Yatesom.

Tako je TVA dosegla pripoznanje statusa quo. To ni bila popolna zmaga pristaev javne lastnine, ker so zahtevali in še zahtevajo ne le obstoj, marveč tudi razširitev sistema. Vsekakor pa je bil to poraz privatnih koristi.

Ugotovitev Hooverove komisije

V vrsti predlogov, ki jih je pravkar izročila na pristojnem mestu komisija bivšega predsednika Hoovera, ki je imela nalogo proučiti operacije vladnih organov, je eden pokazal, da boj za TVA še ni končan. Komisija je zahtevala, naj TVA »preneha konkurirati privatnim elektrarnam in dvigne cene električne energije na raven, ki jo terjajo le-te.« (V Tennessee je električni tok dvakrat cenejši kakor v sosednjem Arkansasu.) Hooverov predlog vladi je bil sad dela »izvidniške skupine«, ki je jo vodil upokojeni admiral Ben Morel. Njegovo poročilo komisiji, obsegaajoče približno milijon besed, je zahtevalo, naj zvezna vlada likvidira vse poslovanje v gospodarstvu in izroči privatnemu kapitalu svoje naprave, vsehvi TVA. Morel je sporočil, da znašajo dosedanje investicije države v gospodarstvo dejavnost skupaj z odobrenimi krediti 39 milijard dolarjev. Na pristojnem mestu proučujejo načrte, ki bi to vsoto dvignili na 70 milijard.

Dvanajst članov Hooverove komisije ni sprejelo Moreloveh predlogov v celoti. Večina 8 članov se je strinjala s tem, da bi priporočili zvišanje cen izdelkov državnih instalacij in s tem likvidirali privlačno stran državne intervencije v gospodarstvu. Manjšina 4 članov pa je izrazila ločeno mnenje Eden od članov komisije je izjavil, da je ugotovitev Hooverove večine »nekoristna, če ne nevarna« glede na pomanjkanje električne energije v luči naraščajočih potreb volne industrije. (Strokovnjaki računajo, da bo potrebovala Amerika leta 1975 štiri-krat več električne energije, kakor je danes sedanja zmogljivost, če bodo dajale atomske elektrarne 20 % energije.)

Razveljavljanje pogodbe z Dickson-Yatesom je pomenilo konec faze spora v zadevi udeležbe države v ameriškem gospodarstvu. Hooverovi predlogi so začeli drugo fazo. S približevanjem predsedniških volitev, na katere se ameriški politiki energije v luči naraščajočih potreb volne industrije. (Strokovnjaki računajo, da bo stalisti republikanske vlade v dobro privatnih koristi prineslo opoziciji mnogo glasov. Javnost, pravilo, večinoma pozdravlja načela državnega poseganja v gospodarstvo in odločila se bo za tiste, ki se bodo zavezali, da bodo ta načela uveljavljali.

JASA LEVI

FRANCIJA

PORAVNAVA Z ROMUNIJO

Pariz, 1. avg. (AFP). Francosko zunanje ministrstvo je objavilo, da je bil med francosko in romunsko vlado sklenjen sporazum o izpustitvi 5 francoskih državljanov, ki prestajajo kaznen v Romuniji. V skladu s tem sporazumom je francoska vlada ukinila prepoved izvoza francoskega blaga v Romunijo, ki velja od 18. junija.

V sporočilu je rečeno: »V želji, da bi poglobili svoje odnose, sta se obe vladi sporazumeli, pospešiti kulturno izmenjavo med LR Romunijo in Francijo.«

NIZOŽEMSKA

PROTESTNA STAVKA

Rotterdam, 1. avgusta (Reuter). Dvanajst tisoč rotterdamskih pristaniških delavcev, nezadovoljnih z novimi mezdami, je danes začelo enodnevno protestno stavko. Le-ti protestirajo proti novemu sporazumu o kolektivnem delu, ki je bil nedavno sklenjen med Zvezo prevoznih delavcev in delodajalci. Neodvisna federacija delavskih organizacij trdi, da je bil ta sporazum sklenjen vzhke močnemu nasprotovanju pristaniških delavcev.

ALŽIR

SPET ŽRTVE

Alžir, 1. avgusta (AFP). V soboto je bilo v Alžiru ubitih osem ljudi, šest pa ranjenih. Varnostne enote so aretirale enajst ljudi. V bližini Palestre je neka orožniška patrulja ubila tri upornike, ki so skušali pobegniti. V bližini Constantina so uporniki ubili dva muslimana.

Varnostne enote so na področju Tiz-Uzu aretirale enajst dozdevno sumljivih ljudi. V Bufariku je eksplozija bomba, ki je ranila nekega francoskega državljanja in tri muslimane, ki so se zadrževali nedaleč od kraja eksplozije.

INDIJA

GLEDE NABAVE LETAL SE NI ODLICITVE

New Delhi, 1. avgusta (AFP). Indijska vlada še ni začela pogajanj s SZ o nakupu sovjetskih reaktivnih letal Mig-17, kakor povzemamo iz članka, ki ga je včeraj objavil londonski »Sunday Express«. Indijska vlada prav tako še ni ničesar sklenila glede nakupa vojakiških letal, ki jih potrebuje. Dosejel je Indija kupovala letala, ne glede na njih izvor, le da so njih lastnosti ustrezale potrebam indijskega letalstva.

UREDITEV OBMEJNEGA PROMETA S PAKISTANOM

New Delhi, 1. avg. (AFP). Indija in Pakistan sta se sporazumela, da bodo od 1. avgusta lahko potniški vlaki na mejni progi vozili iz ene države v drugo. S tem bo Pakistan preprečil prometne težave, ker se indijsko ozemlje v širini približno tisoč milj razteza med obema deloma Pakistana.

VELIKE POPLAVE

New Delhi, 1. avg. (AFP). Velike poplave, ki so prizadele Severno Indijo, so postale še prava narodna nesreča. Reke so je rani la nekega jule ponovno naraščati. Najbolj je ogrožena država Utar Pradeš ter mesto Gorakhtur. Na področju Biharja je kakih 1200 vasi odrezanih od drugih krajev. Predsednik vlade Nehru bo v prihodnjih dneh z letalom pregledal poplavljenе kraje.

JAPONSKA

HUDA EKSPLOZIJA

Tokio, 1. avg. (AFP). V nekem skladišču v Tokiju je eksplodirala velika množina raket za ognjemeti. Dosele so ugotovili 15 mrtvih in 30 ranjenih. Eksplozija je povzročila požar, ki je uničil 13 bližnjih hiš. Vzrok eksplozije še ni znan.

CILE

ŽRTVE POTRESA

Santiago, 1. avg. (Reuter). Danes je bilo objavljeno, da še ni znana usoda 34 ljudi, ki so postali žrtve močnega izbruhla ognjenika Nihaua, kakih 800 kilometrov južno od Cile. Ognjenik je balje že nehal brnati, vendar je sieherni promet s tem področjem prekinjen. Kakih 200 ljudi je odrezano od drugih krajev.

PISMO IZ ZDA

DRŽAVA V GOSPODARSTVU

PRIVATNE KORISTI NISO MOGLE RAZBITI TVA — KOMPROMIS ALI PORAZ NASPROTNIKOV JAVNE LASTNINE VIROV?

NEW YORK, julija.

Spor med privatnim kapitalom in pristaši državne intervencije v ameriškem gospodarstvu je prišel v novo fazo. Ob vprašanju usode hidroenergetskega sistema doline reke Tennessee (znanege z imenom Tennessee Waley stority — TVA) obravnava družbeno vprašanje, zelo važno za bodočo notranji razvoj dežele.

TVA je nastala pod demokratsko administracijo predsednika Franklina Roosevelta. Sistem umetnega namakanja jezev in elektrarn, upostavljen leta 1933, je prinesel v 22 letih državi Tennessee in okoliških krajem zboljšanje življenjskega standarda za 20 % (v smislu kupne moči) na prebivalca. Kontrola vodnega toka, ki jo je začela država uveljavljati v času New Deal, je zmanjšala škodo, ki so jo povzročale poplave, za kakih 15 milijonov dolarjev. Plovni prekopi so povečali obseg blagovnega prometa in zmanjšali stroške prevoza, energetski kombinati pa daje več kot desetkrat toliko kWh kakor pred zgraditvijo TVA. Število potrošnikov električne energije se je povečalo za blizu 200.000, elektrificirali so nad polovico farm na tem področju (pred letom 1933 je imelo elektriko komaj 15 % hiš), povprečna potrošnja elektrike na prebivalca pa je dosegla približno 2500 kWh nasproti 1500 kWh, kolikor znaša povprečje za vse ozemlje ZDA.

Eden največjih uspehov TVA, hkrati pa tudi najmočnejši argument pristaev državnega poseganja v gospodarsko življenje in izgradnjo pa je v tem, da je v državi Tennessee elektrika iz privatnih elektrarn 3,03 dolarja kilovatna ura, vtem ko stane elektrika iz privatnih elektrarn 3,87 dolarja kilovatna ura. V tem je na vsem tem področju zatrli malarjo, zgradil letovišča in park, močno povečal število zaposlenih, razvil kmetijstvo in doslej ugodno industrijsko ravnotežje v gospodarstvu vse doline Tennessee.

Afera Dickson-Yates

Lani junija je republikanska vlada sklenila dovoliti privatnemu kombinatu, znanemu z imenom Dickson-Yates, zgraditi elektrarno v zahodnem Memphisu. Stroški bi znašali nad 100

milijonov dolarjev in elektrarna bi dajala 600.000 kWh električne energije. Kot razlog je navedla, da TVA z razpoložljivimi zmogljivostmi ne more izpolniti pogodbe o preskrbi z električno energijo, ki jo je sklenila z mestom Memphisom, ker preskrbuje naraščajoče instalacije državne komisije za atomsko energijo. Zato bi privatni kombinat prodajal električno energijo sistemu TVA, ta pa bi potem lahko izpolnjeval svoje obveznosti.

Sklep je pomenil zmago privatnih koristi. Z njim je bila odklonjena zahteva upravnega odbora TVA, da bi dobil zvezni kredit in sam zgradil dodatne elektrarne. Ker pa bi bila cena Dickson-Yatesovega toka enaka, če ne še večja, kakor jo zahtevajo ostale privatne družbe, so pristali TVA smatrali pogodbo za začetek likvidacije državnega sistema v dolini reke. Kakor glede finančnega učinka, tako je bila ta akcija tudi načelna stališča obrnjena v to smer.

Pod vodstvom demokratskega senatorja Kefauera sta se država Tennessee in opozicijska stranka v senatu odločno uprli vladnemu sklepu. Kefauerjev odbor je začel preiskavo, v kateri je imela važno mesto obdolžitev, da se pogodba z Dickson-Yatesom približuje »kršitvi kazenskega zakona«. Demokrati so zlasti udarili po tem, da je dobila privatna družba koncesijo brez javne licitacije, s pogoji, ki jih je sama narekovala in da je bil glavni svetovalec državne proračunske komisije za izpolnitev načrta hkrati predstavnik družbe, ki je ta načrt finansirala.

Republikanski stranki pa se je kljub demokratski večini v Predstavnikiem domu posrečilo izglasovati dovoljenje za uveljavljanje Dickson-Yatesove pogodbe. Zato je senat skušal onemogočiti pogodbo s tem, da bi odrekel privolitve drugega doma. V tem trenutku pa je mesto Memphis razglasilo, da bo samo zgradilo elektrarno za svoje potrebe in da bo oprostilo TVA pogodbeno obveznost ter odklonilo električni tok privatnih elektrarn.

Ukrep občine Memphis ni bil nobeno presenečenje. Mesto je že leta 1938 odstranilo zadnjo privatno električno družbo in jemalo vse električno energijo od državnih elektrarn. Sprito

UVELJALVANJE UREDBE O PLACAH

Šelena polpota

Tarifnih pravilnikov še niso povsod sprejeli. — Tudi pravilnik o premijah se je zakasnil

Najnovejši podatki komisije za plače kažejo, da delo v zvezi s potrjevanjem tarifnih pravilnikov še ni končano. V Srbiji je še nad 670 pravilnikov v komisijah za plače, ki jih še niso potrdile, obravnavajo pa še kakih 600 pravilnikov. Na Hrvaškem je položaj nekoliko boljši. Tam je v komisijah samo 650 pravilnikov. V ostalih republikah so opravili ta posel menda nekoliko uspešneje, tako da v Sloveniji, Makedoniji in Črni gori sploh ni podjetij, v katerih bi tarifni pravilniki še ne bili uveljavljeni. Bosna in Hercegovina sta neke v sredini; v teh dveh republikah samo 65 podjetij še nima sestavljenih pravilnikov.

Zakasnitev v uveljavljanju nove uredbe o plačah in potrjevanje novih pravilnikov onemogoča, da bi ugotovili višino plače, čeprav sta minila že dva meseca, odkar bi morala biti uveljavljena uredba. Nepopolni podatki zvezne komisije za plače pa kažejo, dokaj neizenačeno višanje plač po posameznih republikah. V tem ko so n. pr. v Srbiji v primerjavi s istim obdobjem lanskega leta zvišali plače za 100,3 %, so jih zvišali na Hrvaškem za 111,5 %, v Sloveniji za 103,3 %, v Makedoniji za 100,4 %, vtem ko znaša ta indeks v Bosni in Hercegovini po nepopolnih podatkih samo 99,7 %. Za Črno goro ni na razpolago urejenih podatkov. Povečanje plačnega sklada je torej obktno in po dosežanih podatkih znaša povprečno 1.150.000.000 din. Bolj elastično nagajevanje za večji učinek bo vsekakor ugodno vplivalo na povečanje storilnosti, seveda če so določeni kriteriji, na podlagi ka-

terih se določa in nagraduje večja storilnost. Pa tudi delo v zvezi z določanjem teh kriterijev in potrjevanjem pravilnikov o premijah ter pravilnikov o normah napreduje počasi.

Ceprav bi morali biti pravilniki o premijah uveljavljeni dne 15. junija, to delo še ni končano. V Srbiji so sprejeli samo 12 pravilnikov o premijah, na Hrvaškem 112, v Sloveniji pa 115, vtem ko za ostale republike ni na razpolago podrobnejših podatkov. Nekoliko večje število pravilnikov še obravnavajo. V zvezi s tem pa se je to delo precej zavleklo. Nekateri menijo, da podjetja niso pravočasno opravila tega dela zato, ker jim še ni jasno, kako je treba upoštevati sistem planiranja, kako in zakaj je pravzaprav treba planirati. Zato se kolektivi čisto obračajo na komisije za plače za pomoč, ki je, mimogrede rečeno, dokaj pičla. Vendar pa je čudno, da delo v zvezi z upostavljanjem premijskega sistema tako počasi napreduje. Človek dobi vtis, da delovni kolektivi niso zainteresirani na povečanju storilnosti, na prihrankih in gradivu in surovinah itd. Tu gre pravzaprav za običajno pričakovanje pomoči od drugod, za čakanje na določene šablone, na »vzorne pravilnike«, namesto da bi delo opravili v skladu z razmerami vsakega podjetja posebej.

Tudi delo v zvezi s potrjevanjem pravilnikov o normah napreduje počasi, vendar pa nekoliko hitreje, kakor smo pričakovali. V tem primeru zakasnitev ne bi bila velika škoda, ker za potrditev pravilnikov o normah nimamo določenega roka. Zani-

mivo je omeniti, da je precej podjetij sprejelo nekoliko spremenjene ali pa tudi neizpremenjene lanske norme. Računajo, da je to delo končano v polovici tistega števila podjetij, v katerih je moč vpeljati norme.

Kakor vidimo, se razvija delo za uporabo nove uredbe o plačah neizenačeno in dokaj počasi. Vse kaže, da okrajne komisije svoje naloge niso vzele resno, kajti na večini mest imajo ali okrajne komisije ali pa se en sam človek izključno ukvarja z vprašanjem plač. Če bi trajala ta praksa dalje, tedaj bi bila res nevarnost, da bi prišli v uporabi nove uredbe do veljave mnogih negativnih pojavov in da bi tako okrnili namen zainteresiranosti delovnih kolektivov na povečanju delovne storilnosti.

J. B.

PROBLEM PREHRANE NA PODEŽELJU IN PREOBREMENJENOST KMEČKIH ŽENA

Lahko bi jim bilo bolje

če bi se otresle starih navad in racionalneje izrabile, kar imajo

Pred nekaj meseci je Centralni higienski zavod izvedel anke to glede prehrane otrok v občini Juršinci v Slovenskih goricah. Komisija je ugotovila, da od vseh otrok njih- če ni imel popolnega kosila. Najboljše kosilo je vsebovalo prekažno meso, zabeljen krompir in solato. Samo kruh je kosilo 21 otrok, 19 še solato, prikuho pa le 16 otrok. Mošči s kruhom je kosilo 8 otrok, jajce je jedel en sam. Običajno jim primanjkuje živalskih beljakovin, saj dobi meso vsak trinajsti otrok, jajca 1 od 65 in mlečne izdelke eden od 22 otrok. Rezultat: od skupnega števila 79 otrok, v starosti od 3 do 7 let, ki so bili anketirani, jih boluje za rahitisom 42, to je 53,16 %. Tudi na Kozjanskem, v Beli krajini in v Prekmurju so podobne razmere. Ljudi, ki ne poznajo našega podeželja, preseneča to odkritje, ker žive v veri, da če kje raste zdrav

naraščaj, je to nna kmetih, kjer je dovolj dobre, močne hrane, sonca in zraka. Drži to za Gorenjsko, okolico Ljubljane in Savinjsko dolino, precej drugačne pa so razmere na Primorskem, Notranjskem, Kočevskem, v Beli krajini, na Dolenjskem, Kozjanskem, v Halozah, v Slov. goricah in v Prekmurju, torej v predelih, ki tvorijo pretežni del slovenskega podeželja. Razlika o teh izrazito kmečkih predelih in od kmetijsko-industrijskih področij je najbolj vidna v obdelovalnih metodah in tržnih višjih, v delovnih navadah, v družinski prehrani, ureditvi in opremljenosti hiš, splošni in osebni higieni, vzgoji otrok in razgledanosti ljudi.

Ce ostanemo za zdaj le pri prehrani, ki je osnova človekovega zdravja, ugotovimo, da je na našem podeželju kmečka prehrana enolična, pomanjkljivo sestavljena in povrh vsega tudi slabo priprav-

ljena, kar seveda v znatni meri vpliva na nizko delazmožnost, predvsem pa poslabšuje standard. Vzrokov neizpolnjevanja prehrane na našem podeželju je več. Med najvažnejšimi sta neznanje in preobremenjenost kmečke žene. Čeravno si kmetje sami pridelajo, oziroma bi si morali pridelati dovolj raznovrstnih pridelkov, še to bomo hranili v večini primerov pokvarijo s slabo pripravo. Grob primer, da je res tako, je kuhanje krompirja in zelenjave: gospodinjstvo najprej prevleče vode in kuhajo predolgo v nepokritem loncu, s čimer unižijo vse hranilne snovi. Dalje: večina gospodinjstev ne kuha ur pred kosilom, očišči solato in jo namoči v vodo, da bi stala sveža. Po hranilni vrednosti je taka solata potem enakovredna slamni, četudi je videti sveža. Mnoge gospodinjke skuhamo kosilo že zjutraj, čez dan pa ga enkrat ali celo večkrat pregrejejo. Taka hrana je po okusu morda še dobra, zdravju pa je zelo škodljiva. S premočnim prekaševanjem svinjskega mesa, ki vsled tega izgubi polovico hranilne vrednosti, zavremo v Sloveniji velike količine hranilnih vrednosti. Podobno uničevanje hranilnih snovi in dragocenih kalorij lahko opravimo samo z nevednostjo naših kmečkih gospodinjstev. Ugotoviti pa moramo še, da je na kmetih pripravljane hrane in gospodinjstvo sploh postransko in neupoštevano opravilo, saj si žena za kosilo vzame največ eno uro časa. V tej uri zakuri, pripravi vodo, pripravi in skuha kosilo, pomije posodo, hkrati pa še nahrani živino, pomolze krave in opravi vsa druga nujna dela. Pri vsem tem postane kulturnemu človeku nerazumljivo tako podcenjevanje človeškega zdravja in je pravi čudež, da zdravstvene razmere in apotežljivi niso še slabše, kot so.

Zdaj pa še drugo plat tega vprašanja. Mnoge kmečke žene se zavajo, da je sodobna zdrava prehrana, sodobno urejen dom in druge stvari, ki spadajo k naprednemu gospodinjstvu, temelj zdravja, toda v sedanjih razmerah si morejo bore malo pomagati na bolje. Letošnji občni zbor Zveze zadružnic je pravilno ugotovil, da predstavljajo v Sloveniji kmečke žene 58 % vse delovne sile v kmetijski proizvodnji, kar pomeni, da so glavna delovna sila v našem kmetijstvu. Ugotovil pa je tudi to, da nihče pri nas nima težjega dela kot kmečke žene-matere, saj dojo na polju in pri živini vse leto naporno, po 16 ur dnevno, razen tega pa skrbijo za gospodinjstvo in otroke kot ostale žene.

Koliko vasi je v Sloveniji, kjer morajo žene vsakodnevno nositi vodo na glavi ali na hrbtu v brenčajočem posodi in v več daleč v hrib, žito v mlino in moko nazaj domov. Tega dela v družini ne prevzame noben drug, ker ga imajo za povsem žensko stvar. Tudi pranje perila je na kmetih veliko trpljenje. Ure in ure stoje žene do gležnjev v mrzli potlačni vodi in se pripogibajo do tal. V času velikih kmečkih del pa nimajo niti časa drugega prati kot ob deževnih dneh. Takrat je žena mokra od potu, dežja in stanja v vodi. Seveda perejo pozimi na prostem v enakih priklakah. Koliko je napornih poljskih del, za katere so v razvitih državah izdelali primerne stroje, pri nas pa jih izvršujejo žene še na isti primitivni način kot pred stoletji: na polovici naših kmetij žanjejo žito s srpi, tri četrtnjiv preplazijo ženo na kolenih in s rokami odstranjujejo plevel. Koliko krmijo, krompirja, repe in korenja okopljejo z navadnimi motikami. Pri vseh teh delih so žene v vročini po ves dan globoko sključene, saj je vedno tako bilo. Kadar pa govorimo o mehanizaciji v kmetijstvu, mislimo pri tem le na traktorje in velike kmetijske stroje.

Ceprav pravimo, da je Slovenija razvita dežela, pri nas še vedno obstajajo mnoge kmečke hiše, ki imajo odprta ognjišča, zadimljena in od saj rane prostore. In koliko je hiš, v katerih je kuhinja obenem veža, z majhnim oknom ali z vrati le za prepih, z burkami, s črnimi lonci in kmečkimi pečjo, ki troji ogromno drva. Elektrificiranih je še preko polovice kmečkih naselij, naša industrija izdeluje električne štedilnike, kuhalnike, pekače, ekono-m-lonce, a zelo malo kmečkih gospodinjstev se poslužuje teh naprav. Večina, v izrazito kmečkih predelih, nima niti navadnih zidanih ali emajliranih štedilnikov. Samo zaradi nepraktičnosti kmečkih hiš, razmetanosti postopij in parcel npravi kmečka žena pri svojem vsakodnevnom delu okrog 20 km poti, č. tega več kot polovico po nepotrebnem. Napore si povečujejo tudi same, ker pod vplivom starega sešljenja menijo, da je strojno sešljenje pri kuhanjskih delih. Računajo bolečine v križu, imajo ploščate noge, krčne žile in so utrujene, ko da bi sedle prebilo solato, lupile krompir, čistile in sekale zelenjavo, pripravile testo itd.

(Se nadaljuje)

Iz Ljubljane

Spremembe pri imenovanju ulic

Ze v mestnem središču je mnogo pomanjkljivosti, zlasti pa bo treba uvesti enoten sistem v predmestnih naseljih

Ljubljana se je v zadnjih letih razširila na vse štiri strani. Vse bolj izginja ostra meja med mestnim središčem in predmestnimi naselji. So malo in zasitost bomo v temo povečani veliki Ljubljani. To, za slovensko prestolnico vsekar razveseljuje dejstvo, pa je žal, da v novo ustvarjenih predmestnih naseljih z vaskim ostvileclem dosledno izvedejo ulični sistem. Doselej so v obrobni

predelhi hšee ostvileclem brez orientacijskega zaporedja. Za te predelne ni bilo zaidanega nštria in potrebne rezervacije hših števk ni bilo moglo izvesti. Teško so je človek znašel v tem labirintu hših števk.

Tudi v mestnem središču je pri ostvileclem mnogo pomanjkljivosti: ali gradnja novih stanovanjskih predelov so nastale ulice, ki so se zidale brez imena; imeli smo ulice z enim ali pa z dvema podaljškom, ki so jih ločile med seboj velike površine ali celo eno ali dve ulici. Ostvileclem glavni prometni šil v mestu je prekinjale ostvileclem trgov, ki so se te ulice dotikali.

V ta namen so pri Svetu za komunale zadeve MLO Ljubljana ustanovili komisijo za imenovanje ulic in ostvileclem mesta. Neposredna naloga komisije je bila, da določi skrajno mejo področja, na katerem bo ulični sistem uveden, in nato ob sodelovanju množičnih organizacij ulice in ceste tudi imenuje po naseljih, ki jih določa pravilnik o numeraciji hš (izdala Zavoda za statistiko in evidenco LRS).

Z uveljavljanjem uličnega sistema in na osnovi našel ostvileclem naj bi bil zakon o naseljih štali nazive vseh naselij, ki so na tem razširjenem področju, med njimi Ježica, Že, Hrušica, Kleče, Savlje, Rudnik, Jarše, Tomačevje, Blavik — zaselek v Dolini, Smrtno pod Smrtno goro, št. Vid itd. Nazive teh naselij, ki so a stololetno tradicijo rasli a tamkajšnjim prebivalstvom, pa bi privzelo glavne ceste ali poti, ob katerih se je naselje zgodovinsko tudi razvijalo. Take primere imamo tudi v zgodovini mestnega središča: nekdanje je obstajalo naselje Bežigrad, danes pa nosi ta naziv le ulica, čeprav se ta naziv uporablja med ljudmi še za ves predel. Podobno je primer s Mirjem. Česta Tomačevje naj bi bila po tem načrtu tisti del stare obsevnke ceste vrh Savske ježe, ki vodi skozi naselje a tem imenom. Ceste in poti, ki vodijo iz mesta do teh naselij ali pa se odcepilo od važnih komunikacij, pa naj se prav tako imenujejo po naselju. Tako rai bi se imenovala po Smrtni gori, cesti od Tomačevja imenovala Tomačevska cesta, ker paž vodi v naselje, ki je nosilo tak naziv. To pravilo naj ne bi veljalo za važne tranzitne in centralne vpadne ceste, ki bi se imele imenovati enotno od začetka do konca, medtem ko ceste, ki se ne bi razširile ali se podaljšale, in tudi enotno ostvileclem Tržaška, Celovška, Titova, Smrtniška, Zaloška, Lilijska in Dolenjska cesta. Celovška cesta bi segala do Mednega in Titova do žrnjskega mostu.

P. J.

Vse ostale ulice, ceste in poti naj se imenujejo po udomačenih oziroma ljudskih imenih, nekatere pa naj po svoje imena zaslužnih mož naše preteklosti, n. pr. v Tacnu bo cesta z nazivom Na Grškem in Sodarska cesta, ker sta ta imena med tamkajšnjimi prebivalci udomačena in tudi zgodovinsko opravljena. Terenske organizacije SZDL so bile pozvane k sodelovanju. Nekateri odbori se vabijo sploh niso odzvali, ostali pa so pogosto premalo temeljito reševali te stvari. Vpredlogih so se čutili izrazito lokalne želje, predlagali so imena ulic, ki so že v mestu, ali pa nimajo s krajem in njegovo tradicijo prav nič skupnega. Tako se na primer predlagali Kmečko alioce za predel, kjer je v zadnjem času nastala moderna stanovanjska kolonija ali pa Gasilska cesta in Zibertova pot, ki ju v Ljubljani že imamo.

Precej je bilo govora o spremembi ameriškega sistema ostvileclem v hšni dolini. Komisija za imenovanje ulic je menila, da ni umestno izminjati še tako ustaljenega, med prebivalci udomačenega in pri tem zelo praktičnega uličnega sistema. Predlaga celo dopolnitev istega s tem, da predjamsko ulico vključi v ta sistem kot ulico IV. Zinkovo ulico pa kot ulico I. V spomin na naše znane bore pa bomo lahko kje drugje našli primerne ulice, saj nam za dokonno ureditev sistema primanjkuje nad 200 imen.

Po desetih letih bi tudi okupatorska oslroma Nemška cesta, ki vodi od Ježice v št. Vid, dobila primeren naziv, ki nas ne bo več spominjal trške preteklosti.

V mestnem središču bodo številne manjše spremembe, med večjimi pa velja omeniti, da bo Maršov trg brez hših števk, ker številnega zaporedja ceste, ki se ga dotika, ne bodo več prekinjali. Ciril-Metodova ulica bo odsej Ciril-Metodov trg, vključe v zaporedje trgov od Mestnega do Ambroževega trga. Ljudska skupščina je že lani štala iz seznama Kärdelevo ulico, tako da bo začetek Titove ceste pri Trgu revolucije. Stika Tržaška, Groharjeve, Tobane, Rimske in Prešernove ulice se spreminj v Gorlanov trg, kot se je ta predel imenoval že pred vojno.

I. G.

Inštitut za vinarstvo v Mariboru

znanstveno proučuje in raziskuje možnosti za izboljšanje našega vinogradništva in kletarstva

Vinogradništvo in kletarstvo v Sloveniji se zdaleč ni doseglo take stopnje, da bi bilo lahko z njima povsem zadovoljni. Zato so pred desetimi leti, takoj po končani vojni, ustanovili Inštitut za vinarstvo s sedežem v Mariboru, v središču vinogradništva. Njegova osnovna naloga je bila in je še danes, znanstveno proučevati celokupno vinarstvo — vinogradništvo in kletarstvo v vsej Sloveniji. V skladu s svojimi nalogami ima več oddelkov, ki jih vodijo razni strokovnjaki.

ODESK ZA SPLOŠNA VINARSKA VPRAŠANJA

Delo tega oddelka je zelo obširno. Trani izbor za Slovenijo je sicer že uveljavljen, treba pa je še naprej proučevati vinske in namizne sorte ter zlasti ameriške podlage. Proučuje tudi gospodarske vrednosti posameznih sort trsnega izbora tako, da od vrednosti pridelka odšteje proizvodne stroške. S takimi ugotovitvami lahko mnogo koristi vinogradnikom.

Posebno skrb posveča proučevanju, kako razdalja med trtami in višina trte vpliva na kakovost in količino vinskega pridelka. Ker so potiskusi nasadi še mladi, doselej niso mogli narediti končnega zaključka. Po dosežanih ugotovitvah pa priporočajo večje razdalje, kot so jih bili vinogradniki navajeni doselej. Razdalja med vrstami naj bi znašala od 1,60 m, v vrstah pa po 1,20 m. Tudi višina trsnega debla naj bi bila 70 cm. Take nasade je lažje obdelovati s stroji in uporabljati zeleno gnojenje; pridelkek pa ni nič manjši kot v gostih nasadih, če že ne bi bil večji.

Vprašanje dolge ali kratke trsne rezi pri naših vinogradnikih še ni dovolj razčiščeno. Vinarski inštitut pa je ugotovil, da je dolga rez rentabilnejša, ker je pridelkek sladkorja na enaki površini večji kot pri kratki rezi. Dolga rez pa mora biti v skladu z vegetacijsko močjo trsa.

Oddsek za splošno vinarstvo nadzira tudi proizvodnjo trsnic v vsej Sloveniji, da bi vinogradniki dobivali za obnovo svojih vinogradov res kvalitetne cepljenke. Lani so vse trsnice dale en milijon in pol prvovrstnih cepljenih trsov. Manj povoljna je ugotovitev, da je to bilo komaj 27 % vseh vloženih cepljenk, kar je predvsem posledica nezadostne agrotehnike.

SELEKCIJA VINSKE TRTE

S selekcijo odbirajo najboljše trse posameznih sort. To vodi oddsek za selekcijo in genetik, ki ima mnogo dela, saj je bilo lani v selekciji 165.000 trsov, ki že dajejo cepiče. Razen tega ta oddsek izvaja selekcijo tudi pri 12.000 ameriških podlagah, proučuje kompleksno križanje teh podlag in urvanje novih. V zad-

njih dveh letih, po pozebi leta 1953, proučuje tudi odpornost trte proti spomladanskemu mrazu. To je specialna selekcija, za katero uporabljajo prek 1000 trsov.

Razen drugega naj omenimo še, da ta oddsek proučuje križanje raznih sort, da bi vzgojili nove, ki bi imele lastnosti namiznih in vinskih sort. Oba navedena oddeska delata potiskuje v vinogradih državnih in združnih gospodarstev.

Kvalitete vin pa proučuje enološki oddsek, ki dela analize mošta in vina iz vse Slovenije za statistične potrebe. Iz lanskega letnika je analiziral 109 vzorcev mošta in 325 vzorcev vina. Analize vin dela tudi v zvezi s kontrolo po zakonu o vinu.

Pri kakovosti vina ima veliko vrednost aroma; zato enološki oddsek proučuje, kako zrelost grozdja vpliva na aromatične snovi, razen tega pa še fiziološko zrelost grozdja, da bi lahko določili za trgateg najustreznejši čas.

Pri vzgoji kvalitetnih vin sodeluje še mikrobiološki oddsek. Fitopatološki oddsek pa proučuje zatiranje boleznih in škodljivcev vinske trte.

PISMO IZ BEOGRADA

V večjih gospodarskih središčih Srbije se posvetojuje o organizaciji trga kmetijskih pridelkov. Povsotvno je udeležujejo predstavniki zadrug, predstavniki okrajnih zvez in njihovih podjetij. V svojem prizadevanju za delo na tem važnem trgu bodo zadruge v Srbiji prevzele posle v odkupu kmetijskih pridelkov. Za uspešno izpolnjevanje teh nalog je treba predvsem urediti mnoga vprašanja v samih zadrugah. Na prvih sestankih je prišla do izraza težnja, da bi takoj ugotovili lastne pomanjkljivosti.

Glavne probleme trga kmetijskih pridelkov so ugotovili in ukrenili vse potrebno, da bi jih uredili. Zadruge se bodo morale bolj posvetiti odkupu kmetijskih presežkov. Ta potreba je nastala zaradi atihskega nastopanja mnogih odkupnih podjetij na trgu. To je še bolj zaostrilo dosedanja neskladnost med ponudbo in povpraševanjem.

O odkupu kmetijskih pridelkov ni bila sosedena ponudba na organiziranih trgih, ker bi se cene ravnale po dejanskih gospodarskih razmerah. Toda dosedanja praksa je bila drugačna. Ponudba je razbijala nakupovanje po hišah in na njihav kmetov. V takšnem položaju je nastala psihoza še večjega povpraševanja, cene so kar naprej naraščale, vse to pa je neugodno vplivalo tudi na pospeševanje proizvodnje.

PREMALO KADRA IN GIMOTNIH SREDSTEV

Inštitut za vinarstvo v Mariboru je imel pri svojem delu že precej uspehov in je mnogo koristil tistim vinogradnikom, ki so se ravnali po njegovih nasvetih. Z operativno je pomagal pri obnovi vinogradov, prirejal seminarje in tečaje iz vinarstva ter pomagal pri drugih strokovnih predavanjih na terenu. Pred njim pa so še velike naloge, za katere potrebuje več strokovnega kadra in gimotnih sredstev. Le tako bo lahko pospešil doslednejša raziskovalna in poizkusna dela. Razen ljudi potrebuje namreč tudi več opreme v svojem laboratoriju in več sodobne strokovne literature.

Kakor še ni zadovoljivo stanje našega vinogradništva, tako ne zadovoljuje niti promet z vinom, zlasti glede kakovosti, pravijo na Inštitutu. Oboje bo treba še urediti z ustreznimi zakoni: z zakonom o pospeševanju vinogradništva, predvsem pa z zakonom o vinu, ki bo ščitil proizvajalce pred potvorbami — umetnimi vini — potrošniku pa bo zagotovil dobro, prirodno vino.

Kako bodo v Srbiji odkupovali kmetijske pridelke

ZADRUGE — GLAVNI KUPCI

Odkup kmetijskih pridelkov prek zadrug bo ugodno vplival na povečanje proizvodnje, kar je tudi glavna naloga, kajti nezadostna proizvodnja je bila zmeraj glavni razlog nestabilnosti na trgu kmetijskih pridelkov. Na to nalogo se zadruge v Srbiji temeljito pripravljajo, da bi izpolnile upravičena pričakovanja vseh interesentov. V zvezi z njihovim finančnim poslovanjem bo treba urediti mnoga vprašanja: vprašanje kreditov in tehnične opremljenosti, zlasti pa bo treba za to delo pripraviti strokovno izšolane kadre.

KREDITI ZAGOTOVLJENI

V dosedanjem sistemu kreditiranja zadruge često po lastni krivdi niso bile v enakopravnem položaju z ostalimi odkupnimi podjetji. Lani so bili razdeljeni v Srbiji krediti za odkup takole: 89 % je porabilo trgovsko omrežje, 10 % zadruga podjetja, vtem ko je na zadruge odpadel samo 1 %. Kazalo je torej, da zadruge v Srbiji niso zainteresirane na teh kreditih. Pa tudi kadar so bile zainteresirane, so jih često odklanjali zaradi neurnega knjigovodstva, večkrat pa tudi zaradi kreditne nesposobnosti.

Zaradi takšnega stanja so nastajali tudi spori in razprave med banko in zadrugami. Toda banka v prihodnje neće podeljevati kreditov zadrugam, ki nimajo urejenega knjigovodstva, ki poslujejo z

izgubo in neodgovorno trošijo kreditne lide. Okrajne zveze v Srbiji posvečajo veliko skrb in pozornost temu delu v zadrugah, da bi dosegla akcija v zvezi z odkupom čimvečji uspeh.

ČIMPREJ USPOSOBITI ZADRUGE ZA ODKUP

To bodo zadruge v Srbiji usposobljene za prevzem presežkov kmetijskih pridelkov, bo odpadla potreba po doslej običajnem odkupu prek nakupovalcev in odkupovalcev z vsemi nevšečnostmi in slabimi posledicami v zvezi z njihovim delom na področju odkupa. Dolej pa bo treba posvetiti vso pozornost o odkupu, ki ga je prevzelo trgovsko omrežje.

Za sedanjio organizacijo je značilno nesorazmerno veliko število podjetij, ki se ukvarjajo z odkupom. Vse te organizacije imajo pravico odkupovati kmetijske pridelke na vsem ozemlju Jugoslavije in sicer prek odkupnih postaj, privatnih mest odkupovalcev in drugih. Da bi odstranili pomanjkljivosti, ki se neogibno pojavljajo v tako širokem omrežju, so na pristojnem mestu starih učinkovite ukrepe, pa tudi dela teh podjetij v sedanjih razmerah ne bodo podcenjevali in zavirali.

Razmerje nad temi podjetji in zadrugami je treba postaviti na zdrava poslovna načela. Škodljiva je praksa nekaterih podjetij okrajnih združnih zvez, ki prepovedu-

jejo delo zadrugam z drugimi odkupnimi podjetji. Zadruge naj poslujejo z vsemi podjetji, ki jim nudijo najboljše pogoje. To je edino pravilno stališče. Podjetja, ki si prizadevajo, da bi po vsej sili zagotovila svoj vpliv na trgu, imajo monopolistične težnje in nikoli ne rode dobrih sadov.

Škodljivo je tudi, če se zadruge spremene v nakupne postaje posameznih podjetij, kar se je dogajalo v Srbiji. To povzroča veliko škodo zadrugam in kmetovalcem.

ODKUP BODO VODILI STROKOVNJAKI

Ceprav smo doslej posvečali pozornost šolanju združnih kadrov, v Srbiji še zmeraj nimamo dovolj strokovnih kadrov za delo v zadrugah, zlasti ne v finančnih in trgovskih poslih. Da bi bile zadruge sposobne odkupiti tržne presežke, moramo imeti sposobne in spretno ljudi, ki bodo z vsmo sodelovali v bližnjih poslih. Temu vprašanju posvečajo zdaj v Srbiji posebno pozornost. Upoštevati bodo tudi nagajevanje ljudi, ki se bodo ukvarjali z odkupom. Niso bili redki primeri, da so najsposobnejši ljudje, ki jih je zadruga na svoj račun izšolala in usposobila, zaradi nizkih plač odhajali v druga podjetja. Nepravilno ravnanje s strokovnjaki v zadrugah na splošno je povzročilo marsikatero pomanjkljivost v njihovem dosedanjem poslovanju.

NIKOLA KRSMANOVIC

IZ PROBLEMATIKE NOVOUSTANOVljenih POKLICNIH SVETOVALNIC

Usmerjati mladino v poklice osnovna naloga posvetovalnice

Vedno večje pomanjkanje zidarjev, minerjev, strugarjev, kovačev in delavcev nekaterih drugih poklicev

Sodeč po številnih prošnjah podjetij, gospodarskih organizacij in ustanov, so letos na Goriškem potrebo po vajencih raznih strokovnih poklicev znatno večje od števila absolventov osemletnih in nižjih gimnazij. Vendar to velja samo za moške, vtem ko je za dekleta težko dobiti ustrezno zaposlitev. Nekatere ne izpolnjujejo pogojev, druge nimajo predpisane šolske izobrazbe, za ostale pa ni moč dobiti delovnih mest. Lahka in predelovalna industrija sta tod slabo razviti, obrti pa so tudi omejene možnosti za zaposlitev ženskega strokovnega naraščaja. Tako stanje se ponavlja iz leta v leto in ustvarja vedno večjo rezervo ženske delovne sile, ki je na Primorskem že dokaj resen problem.

Za delno zboljšanje socialnega položaja nezaposlenih žensk bi morda kazalo organizirati krajše gospodarske in podobne tečaje, ali pa zlasti v večjih krajih ustanoviti manjše uslužnostno-predelovalne obrate in delavnice, o čemer je bilo že dosti govora, vendar še ni ali zelo malo storjenega.

Nedavno ustanovljena poklicna svetovalnica je po zaključku minulega šolskega leta vključila v razne poklice 61 mladincev ter 6 mladink (večidel za šiviljske vajenke), medtem ko po nepopolnih podatkih čaka na zaposlitev še 300 žensk ter 40 mladincev. Za dekleta je na razpolago le še nekaj delovnih mest, moških pa bi razna podjetja takoj zaposlila okoli 234. Težava in hkrati problem je v

tem, da se mladinci na Primorskem najraje vključujejo v že tako prenapolnjene poklice kot so mizarji, mehaniki, šoferji itd., medtem ko nekateri poklici izumirajo. Najbolj kritično je pomanjkanje kvalificiranih kovačev, minerjev, paretarjev, krovcev, zidarjev, dimnikarjev, kamnosekov, električarjev, strojnih ključavničarjev, cementarjev in delavcev drugih poklicev.

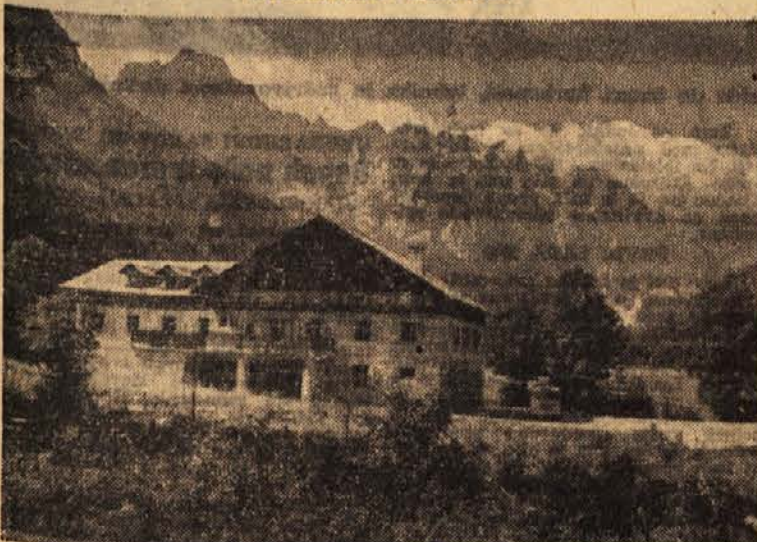
Ene osnovnih nalog poklicne svetovalnice je nedvomno v tem, da bo v mladini vzgajala ljubezen do poklica ter jo tudi usmerjala v razne poklice, ki jih sedaj ljudje na splošno premalo poznajo in jih zato tudi manj cenijo. Tej nalogi se bo lahko posvetila zlasti po 1. septembru, ko bo nastopil službo kvalificirani psiholog, ki je sedaj na dvomesečnem strokovnem tečaju v Ljubljani. Po prvem septembru, ko bo zaključeno letošnje vključevanje mladine v poklice, bo poklicna svetovalnica prek posebnih prijavnih kartotek spremljala delo in razvoj vseh mladih vajencev ter jim z raznimi nasveti in priporočili pomagala premagovati morebitne težave na njihovih delovnih mestih.

Upajo, da bo tako moč čim bolj zmanjšati število razveljavljenih učnih pogodb s strani vajencev oziroma staršev zaradi neustreznega poklica. Takih odgovorov je sedaj v okraju letno okoli 60, v vsej republiki pa blizu 900. M. D.

Taborjenje obveznikov predvojaške vzgoje Železarne Jesenice v Mojstrani

Predvojaški center v Železnici Jesenice je eden izmed najbolj živih gorenjskih skupnosti komun. Ze od pomladi se pripravljajo na prireditve ob 10-letnici osvoboditve. Obvezniki so sodelovali na vseh mladinskih zborovanjih in množičnih prireditvah, razen tega pa se je posebno tretji letnik pripravil na enotedensko zaključno taborjenje. Predtudi teden je taborilo 140 obveznikov s svojimi predavatelji in pomožnim osebjem v Mojstrani. Z.

Gojsko planino je komisija prisodila kmetom Kamniške Bistrice

Planinski dom v Logarski dolini

V Gornji Savinjski dolini je Gojska planina, ki tvori v sestavi Velike in Male planine zaokroženo gospodarsko enoto, ki pa spada pod področje bivšega okraja Sočani, sedaj Celjskega pokrajinskega komun. Ta planina je last splošno ljudskega premoženja ter obsega 176 ha zemljišča, ki ga izkoriščajo živinorejci iz občine Kamniška Bistrica, in sicer za pašniški obrat. V zvezi s tem je OLO Ljubljana okolica zaprosil OLO Sočani, da se Gojska planina priključi ter zemljiška preveže v sestavi bodoče kamniške komun. — Občinski ljudski odbor Luče, kamor spada ta planina, pa se temu upira, češ da ta planina gravitira na njihovo področje. Komisija, ki jo je postavil OLO Sočani, je to sporno vprašanje proučila ter predlagala, naj bi napravili razmejitve med Gojsko in Selško planino, tako da bo prva pripadala Kamniški Bistrici, druga pa

SLOVENJ GRADEC

Okrajni ljudski odbor Slovenj Gradec je tudi letos določil 2 milijona dinarjev za zatiranje goveje tuberkuloze v okraju. Da dobijo kmetje povračilo za tuberkulozno živino, morajo tuberkulizirani hlevi ter bolno živino prodati. Precej tuberkulozno živino je še v nezdravih hlevih višinskih kmetstev.

RAVNE NA KOROŠKEM

V Ravnah je pred zadnjo fazo gradnje nov gasilski dom. Gasilci so že pripravljajo na avarstveno, ko bodo dom odprli.

Kolektiv Železarne Ravne je kupil v Portorožu vilo za oddih članov tega kolektiva. Sedaj hlače že popravljajo ter urejajo okolico, tako da so bodo lahko kmalu začeli uporabljati.

BRALCI NAM PIŠEJO

Senovčani žele avtobusnih zvez z več vlaki

Ni še dolgo, ko se je na progi Brezovica — Senovo znatno spremenil avtobusni vozni red. In sicer tako, da avtobus ne vozi več k nekaterim vlakom in od vlakov kakor doslej. Kot primer nam navedemo zlasti jutranja dva vlaka proti Zagrebu in Ljubljani, h katerim je avtobus vozil z eno in isto vožnjo, pa vožnjo k večernemu vlaku proti Zidanemu mostu. Teh zvez so si Senovčani pa tudi prebivalci širše okolice želeli že daljša časa, toda komaj so bile prav uvedene, so jih že spet ukinitili.

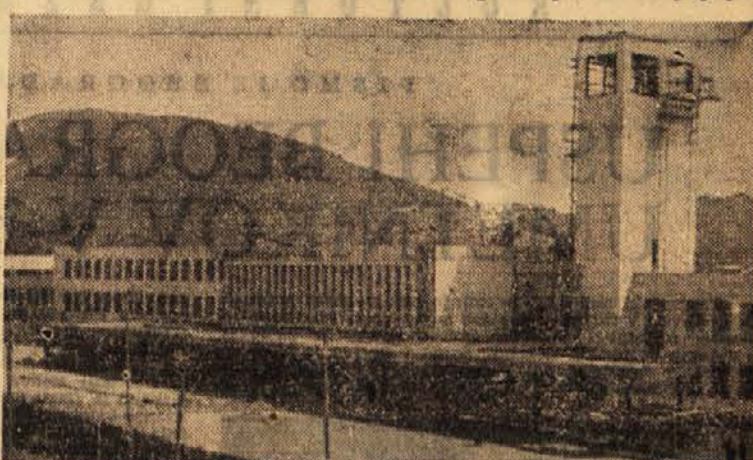
Senovčani so upravičeno vprašujo, zakaj tako. Senovo je vendar vreden in velik rudarski kraj, a skoro 1300 delavci, ki so z družinami pomnožili še za nadaljnje tisoče. Pri toliko številni prebivalstva pa ni neupravičeno želja, da takšen kraj dobi avtobusne zveze tudi z jutranjima dvema vlakoma, pa z večernim vlakom proti Zidanemu mostu. O tem bi kazalo razmisлити in želji prebivalstva ustreči, če se le količjak dá. A.

Predlog o ustanovitvi pevovodske šole v Kopru

Svet za prosveto in kulturo okrajnega ljudskega odbora v Kopru bo te dni obravnaval predlog o ustanovitvi pevovodske šole, ki naj bi zagotovila prosvetnim društvom okraja potrebni kader. Ta šola naj bi delovala kot poseben oddelek v okviru glasbene šole v Kopru, obiskovali pa naj bi jo razen dijakov učiteljska tudi nadarjeni mladenci s podeželja. Podrobni načrt o delovanju bo pripravil ravnatelj glasbene šole, predlog o ustanovitvi pa bodo predložili okrajnemu ljudskemu odboru.

Na seji so razpravljali tudi o predlogu za gospodinjstki tečaj, ki deluje sedaj v okviru ženske obrtne šole v Kopru, jeseni pa naj bi ga vključili v novo gospodarsko šolo v Kopru.

Gradnjo mariborske železniške postaje nadaljujejo

Mariborska postaja bi morala biti že 22. julija izročena prometu. Ker so pa zmanjkali krediti, so dela v maju in juniju zastala. Graditelji so sedaj sredstva dobili in s pospešeno naglico dokončujejo poslopje, ki bo do 28. novembra izročena prometu. Sedaj urejajo postajo znotraj.

Več kot 10 milijonov za izobraževanje

dà letno delovni kolektiv jeseniške Železarne

V jeseniški železarni vzorno skrbijo za strokovno vzgojo svojih kadrov. Na Jesenicah morajo izdelovati vedno bogatejši asortiment plemenitih jekel in drugih kvalitetnih izdelkov. Zato organi delavskega samoupravljanja porabijo veliko sredstev za pravilno vzgojo članov kolektiva. Na Jesenicah si prizadeva za strokovni dvig članov kolektiva poseben oddelek za strokovno šolstvo. V jeseniški železarni vzgajajo mlade kovinarje in metalurške delavce v Delavskem tehnikumu, v metalurški industrijski šoli, v bodoče pa jih bodo vzgajali tudi v mojstrski šoli. Razen tega pa sodelujejo pri vzgoji kovinarskih in metalurških kadrov tudi Ljudska univerza, Klub mladih proizvajalcev, Društvo inženirjev in tehnikov in oddelek higienske tehnične zaštite. Na Jesenicah prirejajo strokovne tečaje, kjer se šolajo in vzgajajo varilci, prometno in komercialno osebje, žerjavovodje itd. Na Jesenicah porabi delovni kolektiv letno preko 7 in pol milijona dinarjev za strokovno vzgojo kadrov, preko 3 milijone pa daje letno kolektiv za štipendije više- in srednješolcev,

ki se nameravajo po končanem študiju vključiti v produkcijo v Železarni. Kolektiv ima dovolj razumevanja tudi za jezikovne in strokovne tečaje, predavanja in seminarje. Razen tega pa prirejajo tudi ekskurzije, poučna in študijska potovanja na gospodarske razstave in industrijske velesjeme in v druge delovne kolektive, kjer se kovinarji seznanjajo z novimi in sodobnimi postopki dela in uspehi delavskega samoupravljanja.

Trenutno štipendira jeseniška železarna 24 študentov raznih fakultet in 17 dijakov srednje strokovnih šol ter nekaj metalurških, elektro in strojnih tehnikov.

Na Jesenicah dela v Železarni poleti tudi preko 250 dijakov jeseniške gimnazije, ki se nameravajo po končanem šolanju posvetiti delu v Železarni. Razen tega je poleti zaposlenih tu tudi preko 60 praktikantov raznih strokovnih in iz raznih krajev vnašajo države.

Dopust v krajih ob naši zahodni meji

Pokrajina med sinjezeleno Sočo in Krasom je polna lepote in najrazličnejših možnosti za prehodni in stalni turizem

Delavci in uslužbenci, ki bi se odločili za letni dopust na Goriškem, prav gotovo ne bodo razočarani. Prometne zveze z Ljubljano in drugimi kraji v osrčju Slovenije so ugodne. Vsak dan dvakrat, jutraj in popoldne vozijo izpred postajališča pri kolodvoru v Novo Gorico udoben potniški avtobus; potniki pa se lahko po-

služijo tudi vlaka prek Sežane oziroma Jesenic.

Iz Nove Gorice oziroma bližnjega Solkana, kjer je postajališče »Avtoprometa« so zelo ugodne dnevnne zveze na vse strani Primorske: v Koper in slovensko Istro, Tolmino, Bovec, Trento in Kranjsko goro, Idrijo, Vipavsko dolino, Kras in druge kraje. Za izletnike in turiste je ob nedeljah zlasti prikladno enodnevno potovanje z avtobusom na krožni progi Kranjska gora—Bovec—Tolmin—Solkan—Opatja.

V Novi Gorici ter bližnji in daljni okolici je veliko najrazličnejših prirodnih in drugih zanimivosti, ki so vredne, da si jih popotniki ogleda. V novi Gorici je pravi užitek sprehoditi se po državem gozdu Panovcu poračene z bujnim eksotičnim rastlinstvom ter si ogledati grad na Ko-

Franc Mihelič razstavlja v Mariboru

V okviru kulturnih prireditev Mariborskega tedna je bila v nedeljo v mariborski Umetnostni galeriji odprta razstava grafike Franceta Miheliča. O delu tega priznanega sodobnega slovenskega umetnika in med vojno enega najvidnejših zastopnikov partizanske grafike je govoril ravnatelj Umetnostne galerije prof. Branko Rudolf. Med drugim je dejal, da je na Miheličevu ustvarjalnost znatno vplivalo petletno službovanje v Ptuj. V svojih delih se umetnik vedno znova vrača k motivom Ptuja in njegove okolice. To so zlasti Kurenti, motvi hlapca, siromašne bajte in drugi.

Razstavljeni so skoraj vsa dela z razstave v Parizu, kjer je dosegel Mihelič posebno priznanje. Nekaj Miheličevih del hrani v Mariboru tudi pisatelj prof. Anton Ingolič, ki je bil v Ptuj Miheličev prijatelj.

Namesto štipendij socialne podpore za otroke žrtve fašističnega terorja

V okrajnem proračunu OLO Celje je predvideno za štipendije otrokom žrtve fašističnega nasilja 10 milijonov dinarjev. Takih otrok je v celjskem okraju več kot 400. Po novem ti otroci ne bodo dobivali več štipendij, marveč socialne podpore, ki jih bo razdeljeval Svet za socialno skrbstvo. Doslej so že razdelili 6,5 milijona dinarjev.

Iz Rogaske Slatine

V Rogaske Slatine so pred nedavnimi izvolili nov občinski ljudski odbor. Na prvi skupni seji odbornikov občine Rogatica in Rogaske Slatine so izvolili za predsednika nove skupne občine tovarnika Alojza Krivca, za podpredsednika pa tovarnika Drogenika Karla. Razen tega so na isti seji izvolili razne odborniške komisije in imenovali novega tajnika tovarnika Staneta Glavnika, dosedanjega tajnika občine v Rogaske Slatine. V novo občino je izvoljenih 25 odbornikov. Nato so odborniki podrobno razpravljali o članih posameznih komisij in svetov, ki jih bodo imenovali na prvi prihodnji seji.

Motiv iz Brd

stanjevidi, kjer je ena naših najstarejših knjižnic in grobnica francoske dinastije Bourbonov. O tiod ima obiskovalec lep razgled preko stare Gorice v Furlanijo tja do Ločnika. Lep je tudi naravni park pred Okrožnim higijenskim zavodom na Pristavi, kjer goje nekatere rastline, ki jih ni nikjer drugod v Jugoslaviji. Ob nedeljah sta zlasti znani izletniški točki Rožna dolina in Sempeter, kjer obiskovalci najbolj občudujejo številne in lepo urejene nasade nageljnov in druge cvetja.

Kopalci se lahko v teh vročih dneh ohladijo v Soči, ali v novem olimpijskem plavalnem bazenu pri tovarni pohištva v Kromberku. Komur so ljubši izleti, lahko gre v gorski svet okoli Čepovana, obišče Trnovski gozd ter prenoči v višinskem hotelu na Lokvah. Za izlet so primerna tudi Brda, kjer pridejo na svoj račun zlasti ljubitelji pristnih domačih vin in zgodnjega sadja.

Prenočišča ni težko dobiti. V Solkanu so na razpolago v hotelu »Sabotin« ter pri zasebnici Čadežvi na Soški cesti št. 1, v bližnjem Kromberku pa v gostilni pri Poberaju. Komur je ljubše bivanje na prostem, si lahko izbere camping bivališče (zmogljivost za 20 oseb) tik kopalnice v Kromberku. Cene dnevnega penzioniranja (hrana in stanovanje) se na Goriškem gibljejo od 500 do 650 dinarjev (v hotelu »Sabotin« 650 dinarjev). M. D.

KRATKE VESTI S ŠTAJERSKE

Spominska plošča padlim dijakom

Jeseni bodo v Murski Soboti ob občinskem prazniku odkrili v gimnaziji spominsko ploščo 80 dijakom, ki so med narodnoosvobodilno vojno padli kot borci ali žrtve fašističnega nasilja. Dijaki, ki jih je vzgajal znani prosvetni delavec prof. Janko Liška od prvega razreda dalje, so razen treh bili v okupatorjevih zaporih ali so padli kot borci. Za spominsko proslavo pripravljajo dijaki murskosoboške gimnazije izbran kulturni spored.

Iniciativni komiteji mladine

V pripravah na komunske mladinske konference volijo mladinske organizacije v ptujskem okraju iniciativne komiteje. Z.

Preko 120 mladih kovinarjev

pride vsako leto iz Industrijske kovinarske šole pri Tovarni avtomobilov Maribor

Z razvojem kovinske industrije rastejo potrebe po mladim kadru; vsako leto pa je treba namodeliti tudi določeno število starih kovinarjev, ki gredo v pokoj. Zaradi tega so že pred desetimi leti ustanovili Industrijsko kovinarsko šolo pri Tovarni avtomobilov v Mariboru. V naslednjih letih so zgradili nove, ustrezne šolske prostore, ki so jih tudi sodobno opremili. Razen teoretičnega pouka imajo učenci velike možnosti za praktično učenje v velikih učnih prostorih za ročno obdelavo in pri več kot 70 obdelovalnih strojih. Vsak učenec ima svoj delovni prostor, ki je opremljen z vsemi potrebnimi napravami in orodjem.

Industrijska kovinarska šola pri Tovarni avtomobilov je dala v povojnih desetih letih mnogo mladega kadra. Največ učencev se je izučilo za strugarje in sicer 378, na drugem mestu pa so strojni ključavničarji z 272 absolventi. Nadalje je šola dala 191 orodnih ključavničarjev, 161 rezkarjev, 158 avtomehaničarjev, 69 brusilcev in manjše število drugih. Skupno je prišlo iz te šole 1312 kvalificiranih kovinarjev, ki so zaposleni v raznih podjetjih po vsej državi.

V zadnjem času pride iz šole vsako leto preko 120 absolventov. Večina se jih zaposli v Tovarni

avtomobilov, ki v pretežni meri krije finančni primanjkljaj šole. Največ dohodkov pa si šola ustvarja s prodajo izdelkov, ki jih učenci naredijo pri praktičnem pouku. V zadnjem šolskem letu je s tem krila 78 % vseh izdatkov.

Povečan odkup mleka v Prekmurju

Tovarna mlečnega prahu v Murski Soboti je uredila zbiralnice mleka po vsem Prekmurju. Medtem ko je pomladi odkupila 5000 l mleka na dan, prevzemajo sedaj uslužbenci podjetja do 18.000 litrov mleka. Razen tega

podružnica podjetja v Salovcih odkupi na dan 1200 litrov mleka, ki ga predeluje zlasti v kakovostni trapiškovski in edamerski sir. Večji odkup pričakujejo ta in prihodnji mesec zaradi izdatne paše in boljše krme.

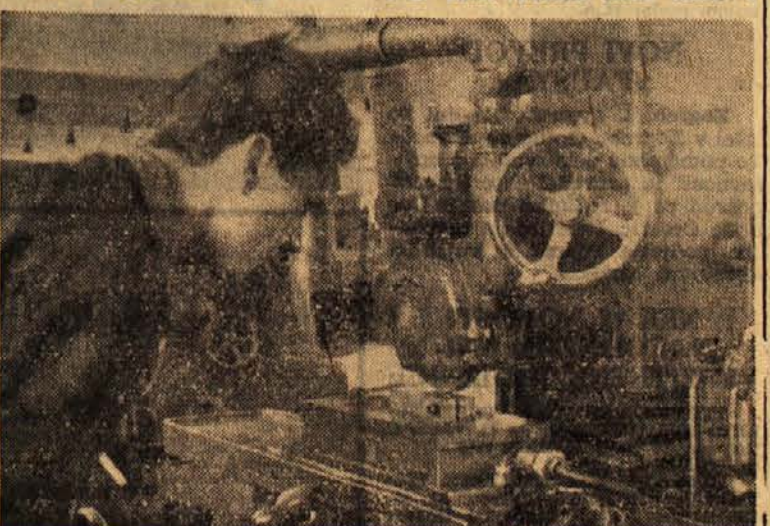
Podjetje gradi prepotrebne garaže za kamione in mehanično delavnico. Postavilo pa bo tudi ograjo in uredilo okrasni park pred tovarno.

Uspelo taborjenje

V Lovrencu na Dravskem polju so uspešno zaključili taborjenje predvojaške vzgoje mladincev ptujkega okraja. Razen praktičnega izpopolnjevanja so mladinci 5 izmen poslušali številna predavanja z vseh področij družbenega življenja in prirejali kulturne prireditve. Na taborjenju so ustanovili tudi mladinske organizacije, ki bodo osnova za boljše delovanje v posameznih vaseh. Mladinci s Polenshaka pa so ustanovili strelske družino in TVD Partizan.

Občinske konference Zveze borcev bodo septembra in oktobra

Ker so na območju dosedanjega celjskega okraja osnovne organizacije Zveze borcev že imele članske sestanke, na katerih so izvolili delegate za občinske konference, bodo le-te ponekod že septembra. Na območju dosedanjega sočanjskega okraja takih sestankov doslej še niso imeli, ter jih bodo zato sklicali v najkrajšem času. Potem bodo imeli v

Učenci opravljajo najprecejnejša dela za vrtilne in gravirne stroje, ki jih izdelujejo v IKS TAM

KULTURNI OBZORNİK

PISMO IZ BEOGRADA

USPEHI BEOGRAJSKIH UMETNIKOV V TUJINI

Beograjski umetniki so zadnje čase pogosto potovali in gostovali v tujini. Uveljavili so se zlasti predstavniki glasbe. Ansambel narodnih plesov »Kolo« je gostoval v mnogih evropskih deželah. Samo v Parizu je nastopil 16-krat, v Londonu na 32 predstavah, v Amsterdamu na 12, več uspešnih predstav pa je imel tudi na Holand-

skem, v Italiji, Grčiji in Turčiji. V Angoulému je dobilo »Kolo« tudi prvo nagrado, kakor jo je dobil zbor Radia Beograda.

Beograjski umetniki pa se na tujem niso predstavili samo s srbskimi folklornimi pesmi in narodnimi pesmimi. Tudi naši reproduktivni umetniki so se dostojno predstavili svetovni javnosti, ko so sodelovali ne samo na koncertih evropskih odrov, marveč tudi na natečajih ob hudi konkurenci. Tako je mladi baritonist beograjske Opere Dušan Popović dobil prvo nagrado iz petja na X. mednarodnem glasbenem natečaju v Zenevi pred 49 tekmeč. Ta uspeh je tem večji, ker na tem natečaju že štiri leta niso podelili prve nagrade iz petja. Tudi dva mlada beograjska pevca na vokalnih tekmah v belgijskem mestu Verviers, Vlada Dimitrijevič in Biserka Čvrlje, sta dobila prvi nagradi.

Ti uspehi niso slučajni. Ti uspehi so pod živahnije dejavnosti glasbenega solstva v Beogradu in splošnega stanja naših glasbenih ustanov, ki privabljajo mlade talente in jim nudijo široke možnosti dela.

Značilnost letošnje glasbene dejavnosti na tujem pa niso popusta gostovanja naših folklornih ansamblov in doseženi uspehi naših mladitv umetnikov na mednarodnih natečajih, kakor tudi ne gostovanje posameznih pevcev in instrumentalistov, ki so nastopali lani v mnogih deželah. Značilnost minule sezone je v tem, da so tokrat veliki celotni ansambli ne le iz Beograda, marveč iz vse države v mnogo večjem številu karoli gostovali v več deželah na Zahodu in v deželah Srednjega vzhoda. Cel operni ansambli so se odzvali vabiti in gostovali s celotnim zborom, orkestrom in opremo. Isto velja za baletne ansamble, simfonične orkestre, poklicne zebre ter manjše mešane skupine in posameznike.

ZASLUŽENO PRIZNANJE

Mnoga vabila, ki so jih dobili naši umetniki, pomenijo priznanje ne le posameznim umetnikom, ampak tudi vsem, kar je v njih glasbeni kulturi sploh. To je tem pomembnejše, ker večina gostovanj ni bila dogovorjena na podlagi izmenjave, marveč na podlagi zanimanja tujine za nastope naših umetnikov. Včasih na tujem kar preveč pričakujejo od naših umetnikov (primer za gostovanje opernega baleta Hrvatskega narodnega gledališča iz Zagreba v Londonu, ki je nastopal pod imenom »Jugoslovanska narodna opera in ni opravičil tega imena).

USPEHI BEOGRAJSKE OPERE

V nasprotju s polovičnim uspehom zagrebške Opere v Londonu je doseglo gostovanje beograjske Opere na majhnem festivalu v Weisbadenu popoln uspeh, ki je vzbudilo veliko navdušenje med občinstvom in kritiki. Glasbeni kritiki iz 28 nemških mest so zelo ugodno ocenili Opero.

IN BALETA...

Po Weisbadenu je balet Narodnega gledališča iz Beograda uprizoril dve predstavi: Hrističevo »Ohridsko legendo«, Baranovićevo »Lectovo srce« in »Kraljsko

pravilico« ter Prokofjevega »Romea in Julija« v okviru Maggio Fiorentino. Največji uspeh sta dosegla baleta Krešimira Baranovića s svojimi narodnimi pesmi, neposredno glasbo, odlično intonacijo in kostumi beograjskega slikarja Dušana Ristića za »Kraljsko pravilico« in kostumi Milice Babić-Jovanović za »Lectovo srce«. Kritika je zlasti poudarila nastope plesalcev in tehnično znanje baletnega ansambla ter se posebno pohvalno izražala o solistih Dušanu Trniniću, Branku Markoviću in Miri Sanjini. Beograjski balet je nastopal tudi na dunajskih svečanih tednih letos v juniju, na katerih so razen beograjskega baleta sodelovali japonski balet Gojo, balet dunajske državne Opere, berlinski balet ter državna in narodna Opera z Dunaja, Burgtheater, dalje več tujih gledališč ter filadelfijski orkester, slavnostni dirigenti in solisti. Dunajski tisk je toplo pozdravil nastop beograjskega baleta in ob uprizaritvi »Ohridske legende« je tisk zelo pohvalno pisal tudi o tej predstavi.

BEOGRAJSKA FILHARMONJA V LIBANONU IN EGIPTU

Beograjska filharmonija z dirigentom T. Baranovićem je priredila v Libanonu in Egiptu 14 koncertov, od teh v Beirutu 7, v Kairu 6, enega pa v Aleksandriji. Na programu so bila dela Beethovna, Čajkovskega, Francka, Dvořaka, Hačaturjana ter naših skladateljev Konjevića, Baranovića in Ristića. Kot solisti so nastopili pianist Ivo Maček, violinista Branko Pajević in Ljudevit Pap, kot klarinetist pa Bruno Brun. Vsi koncerti so vzbudili veliko zanimanje ter želi živahno odobravanje občinstva in kritike. Kritika je primerjala Beograjsko filharmonijo z orkestri mnogo večjega slovesa in tradicije, ki so gostovali prej v Egiptu.

Zbor Radia Beograda je gostoval v Gradcu v Avstriji, kjer je dosegel izreden uspeh pri občinstvu in kritiki.

SOLISTI IN DIRIGENTI

V tujini je gostovala tudi cela vrsta naših opernih pevcev. Izmed beograjskih pevcev so gostovali v Bolgariji baritonist Stanoje Janković z Olgo Jovanović pri klavirju in violinistom Brankom Pajevićem. Baritonist beograjske Opere Dušan Popović je gostoval na Poljskem, kjer je nastopil v »Knezu Igorju« in »Traviati«. Baritonist Miroslav Čangalović, tenorist Aleksandar Marinković in prvotina ljubljanske opere Vilma Bukovecva pa so gostovali v Sovjetski zvezi, kjer so dosegli zelo velik uspeh.

Čangalović je to sezono privrkal nastopil v Parizu, Časnik »Figaro« je ob tej priložnosti pisal: »To je pevec, kakršne silimo redko, o njem bo svet še govoril.«

Beograjski dirigent Zivojin Zdravković je dirigiral štiri koncerte v Braziliji in v Stockholmu na Švedskem, kjer so bila na programu dela sodobnih jugoslovanskih skladateljev. Dirigent beograjske Opere Bogdan Babić pa se je uspešno predstavil stuttgartskemu občinstvu z orkestrom južnoameriškega Radia.

Na koncu je treba omeniti, da je znana ameriška tvrdila za izdelovanje gramofonskih plošč »Decca« izdala posnetke treh velikih oper »Boris Godunov«, »Knez Igor« in »Hovanščina« v izvedbi orkestra, zboru in solistov beograjske Opere v našem jeziku ter pod upravo Krešimira Baranovića in Oskara Danona.

NIKOLA KRSMANOVIC

NOVE KNJIGE

»Zgodovina mesta Glupova«

STOLETICA SMRTI ADAMA MICKIEWICZA

Sestindvajsetega novembra bo minilo sto let, od kar je umrl v Carigradu največji poljski pesnik Adam Mickiewicz. Ob obletnici njegove smrti bo v pesnikovi domovini pa tudi v drugih deželah vrsta svečanih manifestacij. Francoski odbor za proslavo obletnice smrti velikega pesnika je bil ustanovljen v Parizu, kjer je Mickiewicz več ko 20 let živel kot izseljenec in kjer je bil profesor v College de France.

POJASNILO K PRIROČNEMU LEKSIKONU

Ko je nedavno izšel Priročni leksikon, sem v svoje nemajhno začudenje ugotovila, da sem navedena kot sodelavka za botaniko in zoologijo (s priročnikom »delno«). Resnici na ljubo pa ugotavljam, da mi uredniški odbor Priročnega leksikona ni poveril nobenega dela v zvezi s slovensko izdajo in mi tudi ni dal pravičnega pregleda, zato nikakor ne »zaslužim«, da bi bila omenjena med sodelavci. Res je le to, da sem zgolj iz osebne uslove pomagala trem prevajalcem (izmed dvajsetih) prevesti nekatera gesla iz botanike in zoologije. Ob tej priložnosti mi jih opozorila, da so v hrvatskem originalu hude strokovne napake, nejasnosti, zmotenosti itd. in da bi bilo zelo napakno, če bi izšla slovenska izdaja v taki obliki – vsaj kar zadeva gesla iz biologije. Kot mi je znano, so ti trije prevajalci uredniški odbor na to opozorili. Zdi se pa, da se uredniški odbor ni zdelo potrebno, da bi dal prevode strokovnjakom v pregled. Ko sem namreč sedaj prelistala Priročni leksikon, sem pri geslih iz biologije ugotovila, da je izšel z napakami, ki jih ima hrvatska izdaja, z napakami, prevajalci, ki stroko ne poznajo, in še s tiskovnimi napakami, ki prav tako v mnogih primerih kvarijo pravi smisel. Uredniški odbor je tedaj neupravičeno uporabil moje ime in zato odločno odklanjam vsako odgovornost, tudi delno. Vera Pirc

Naročniki Ljudske pravice so zavarovani za slučaj nezgode

M. J. Saltikov-Sčedrin: Zgodovina mesta Glupova. Poslovenli Janko Moder. Spremnje besede napisala Vera Brčić. Opremila ing. arch. Jakica Accetto. Izdala Slovenska Matica v Ljubljani 1955. Zbirka »Previdi iz svetovne književnosti« 23. zvezek. Redna knjiga Slovenske Matice za 1954. — Strani 398, 8. — Bržkone nobeno delo velikega ruskega satirika Saltikova-Sčedrina (1826–1889) ni napisano s tako prizidevnostjo in bolelostjo kakor politična satira »Zgodovina mesta Glupova«, ki je pisana v slogu zgodovinskih kronik 18. stoletja. Ta silno pogumna satira bica absolutistično državo kot tako in kaže z ene strani bedasto nezbrzdano samovoljo, z druge pa poiznositelj in prav tako nemišelnost strahopetnost. Tu vidimo izmišljeno mesto Glupov, njegove znostale in preplašene prebivalce. Čeprav je vse groteskno in fantastično pretirano, lahko v posameznih značilnostih spoznamo poteze nekaterih ruskih carjev in njihovih sodelavcev. Bralec, ki pozna roman istega pisatelja »Gospoda Golovjovi«, bo gotovo rad spoznal tudi to satirično delo ruskega klasika 19. stoletja.

Jean Jacques Rousseau: Izpovedi. Prvi zvezek. Poslovenli Silvester Škeri. Ilustriral Maurice Leloir. Opremila ing. arch. Jakica Accetto. Izdala Slovenska Matica v Ljubljani 1955 kot redno knjigo za svoje člane. Strani 328, 8. — Med vsemi spisi Jeana Jacquesa Rousseauja (1712–1778), ki so temu nemirnemu popotniku, predhodniku velikih revolucionarjev iz 1. 1789 in znanilcu literarnega romantizma zagotovili častno mesto v francoski literaturi, so »Izpovedi« še zmerom najbolj žive. To ni samo ena najorginalnejših in najdramatičnejših knjig 18. stol., marveč je v vsej svetovni književnosti eno najmočnejših osebno izpovednih del. »Izpovedi« so izhajale v letih 1781 do 1783, po pisateljevi smrti. Kdor hoče spoznati Rousseauja in njegovo delo ter Francijo njegove dobe, mora prebrati »Izpovedi«, ki pomenijo užitek tudi za sodobnega braleca, saj jih še danes vedno iznova izdajajo v izvirniku kot v prevodu. Slovenski prevod prinaša v prvem zvezku spomine do leta 1738, torej otroška in mladostna leta. V tem času se je na številnih poteh in v bridkih izkušnjah izoblikoval telesno in duševno tisti Rousseau, ki je pozneje dozoril v pisatelja, misleca in družbenega reformatorja.

Božo Prpič: Preko Atlantika u parizane. Oprema Aleksandar Buneta. Izdaje Matice iseljenika Hrvatske.

NEKAJ NOVOSTI NARODNE IN UNIVERZITETNE KNJIŽNICE

TECHNIQUES DES TUBERCULOSES REACTIONS et de la vaccination par le B. C. G. Paris 1953. (F 54/1954)

UPPSALA UNIVERSITETS MATRIKEL 1937–1954. Utgiven av A. Dintler och J. C. S. Lindqvist. Uppsala 1953. (785)

WALKER F. Geography from the Air. London (1953). 121 584)

WESTERMAN G. VON: Knaurs Konzertführer. 4. Aufl. München (cop. 1953). (M 121 650)

SPORT IN TELESNA VZGOJA

V NEDELJO MEDNARODNE AVTO-MOTO DIRKE NA LJUBLJ

Nekaj zgodovine in letošnje prijave

V okviru državnega prvenstva za leto 1955 bodo v nedeljo, 7. avgusta, na Ljubljani III. mednarodne avto-moto dirke. Čista sama kot taka bo urejena, za kar bo poskrbela Uprava za ceste LRS. Proga, ki bo dolga 5100 m, bo vodila od Tržiča do avstrijsko-jugoslovanske meje. V glavnem je vsa cesta že asfaltirana, v kolikor pa ni, je pa razširjena in osigurana s kamnitimi in betoniranimi stebri. Prireditelj smatra, da bodo dirkači imeli pregled nad progo, kar jim bo omogočilo doseči čim boljše rezultate.

Na tekmovalni progi je treba asfaltirati samo še start (v dolžini okrog 100 m), urediti prostor za parkiranje ter popraviti cesto pri gostišču (carinarnici), katero je nedavno deževje precej poškodovalo.

MALO ZGODOVINE

Ljubelj že več let pozna po se nam v Jugoslaviji, temveč tudi v tujini. Znan je prek meja domovino predvsem po svoji gorski cesti z naj-

bile prve dirke na tej progi že leta 1926. Iz leta v leto pa je na teh dirkah sodelovalo čedalje več tujih vozačev.

Povojne dirke na Ljubelju organizira v glavnem avto-moto zveza Slovenije, kateri pomaga AMD Tržič. Takoj po vojni je tržičko moto društvo prevzelo v popravilo cesto, ki je bila v zelo slabem stanju. Zato je bilo potrebno mnogo truda, da je prireditelj prebrodil vse težave in usposobil

državno prvenstvo v okviru prvenstva Jugoslavije.

Po mednarodnem koledarju FIM (Mednarodne avto-moto zveze) bodo vsako leto na Ljubelju mednarodne avto-moto dirke, in sicer prvo nedeljo v avgustu.

LETOSNJE PRIJAVE

Kot je videti po prijavi, bo letošnja dirka na Ljubelju med najbolj kvalitetnimi. Sodelovalo bo okrog 90 do 100 dirkačev iz SSR, Avstrije, Nemčije, Belgije, Anglije, Francije, Italije, Švice in Jugoslavije. Verjetno so se najbolj pripravili Avstrijci in Švicarji, ki so od prireditelja zahtevali vse podrobnosti v zvezi z organizacijo dirke.

O ostalih podrobnostih pa bomo pisali prihodnje. P. D.

Na strmi ljubeljski progi pride do izraza borbenost, tehnika in poizrtvovalnost dirkača

večjim vzponom v Evropi. Skratka, to je ena najtežjih in najzanimivejših prog, ki zahteva od vsakega tekmovalca hrabrost, brzino, borbenost, znanje divje vožnje, poizrtvovalnost itd. itd.

»Južnojadranska regata«

Hercegovići, 1. avgusta. Včeraj se je v Tivatu začela tradicionalna »Južnojadranska regata«, v kateri sodeluje 17 jadrnic iz 4 pomorskih brodarščih društev iz Boko Kotorske in kot gost pomorsko društvo »Orsan« iz Dubrovnika. Regata ima 5 etap: Tivat–Kotor, Kotor–Hercegovići, Hercegovići–Budva, Budva–Bar, Bar–Budva, Budva–Hercegovići. Sodelujejo jadrnice tipa »Zvezda L-5«. V vseh doslej opravljenih etapah vodi pomorsko društvo »Delina« iz Tivata.

PRVIO LETA 1949

Leta 1949 je tržičko avto-moto društvo izvedlo prve društvene dirke s startom pred tržičko pošto in ciljem na sedemdesetm startu. Naslednje leto je bila proga podaljšana do ljubeljskega predora. Te dirke so se že udeležili dirkači raznih društev. Leta 1951 pa je bila proga ponovno podaljšana, in sicer do ljubeljskega vrha. Tako je dobila svojo standardno predvojno dolžino. Isotega leta je bilo na tej progi tudi gorsko državno prvenstvo, leta 1952 republiško gorsko prvenstvo, leta 1953 pa prve povojne mednarodne avto-moto dirke in tekmovalne za

MEDNARODNI SAHOVSKI DVOBOJ

Uspeh naše reprezentance

JUGOSLAVIJA : ITALIJA 17,5:6,5

V dvokrožnem šahovskem dvoboju na 12 deških med reprezentancama Jugoslavije in Italije je jugoslovanska reprezentanca premočno zmagnala s 17,5 proti 6,5. Prvi dan je bil rezultat 8,5:3,5, drugi dan pa 9:3. Obe partiji so dobili dr. Nedeljkovići, Bartok, Pućing, Vidmar mlajši, po eno partijo so dobili in eno remizirali Ivkov, Džuršević, Trajkovići in Matulovići. Obe partiji sta remizirala Matanovići in dr. Trifunovići, eno partijo je dobil in eno izgubil Udovič, eno partijo remiziral in eno izgubil Rabar. Skupno je bilo 13 zmag, 9 remijev in 3 poraza.

Doseženi rezultat je vsekakor velik uspeh za jugoslovansko reprezentanco, ki je igrala brez velemejstrov Gligorića in Pirea, državnega prvaka Karkajlovića, mednarodnega mojstra Milika in mojstra Janoševića. Izvrstno sta se uveljavila mojstra Trajkovići in Matulovići, ki sta prikratk sodelovala v državni reprezentanci. Jugoslovanski šah razpolaga sedaj s tolikimi številom močnih mojstrov, da bi lahko postavili tudi dve moštv viške vrednosti.

Evropsko moštveno prvenstvo

Beograd, 23. julija. (Tanjug). Doseženo je bilo soglasje za šahovski dvoboj med reprezentancama Jugoslavije in Rumunije v okviru šahovskega moštvenega prvenstva Evrope. Po sporazumu obeh šahovskih zvez bo dvoboj 28. in 29. januarja v Beogradu. Dvoboj bo dvokrožen na desetih deških.

Ker je jugoslovansko moštvo v isti skupini s Francijo in Romunijo, mora odigrati tudi dvoboj s Francijo. Francoska zveza pa še ni poslala svojega predloga, kdaj naj bi bil ta dvoboj, v roku, ki ga določa pravilnik tekmovalja.

KONGRES MEDNARODNE KANUISTIČNE ZVEZE

V. PRVENSTVO V AUGSBURGU

Ljubljana, 1. avg. Danes se je začel v Ljubljani izredni kongres Mednarodne kanuistične federacije (ICF). Razen delegatov nacionalnih federacij to športne panoge iz dežel, ki so sodelovale na IV. svetovnem prvenstvu v kajaku-slalomu, sodeluje na kongresu še 6 nacionalnih federacij. Skupno je zastopanih 20 dežel. Na dnevnem redu kongresa so organizacijska vprašanja, predvsem potrjevanje novih pravil za tekmovalne na divjih vodah, finančna vprašanja, udeležba na olimpijskih igrah in določanje krajev za prihodnje svetovno prvenstvo v kajaku. Kar zadeva olimpijske igre v Melbournu je bilo predloženo poročilo, v katerem organizatorji olimpijskih iger negodujejo, če da je ta športna panoga nepoznana. Kar zadeva svetovno prvenstvo v kajaku je predvideno za leto 1957 prvenstvo na divjih vodah v Augsburgu, leta 1958 pa v Hirosti v Pragi.

Kongres vodijo predsednik Mednarodne kanuistične federacije čechoslovak dr. Karel Popel, podpredsednik

Francoz Charles de Coqueremaunt in generalni tajnik Šved Olaf Werner. Delegati, ki sodelujejo na kongresu ICF v Ljubljani, so predsednikom dr. Karlo Popelom na čelu, je danes opoldne sprejel podpredsednik izvršnega sveta Slovenije dr. Marjan Bre-

»Bo že šlo, saj ni prvič«

celj. Na sprejemu sta bila tudi predsednik Brodarske zveze Jugoslavije Miroslav Dragutin in predsednik Brodarske zveze Slovenije Aleš Jelenec.

TEKMOVANJE ZA DAVISOV POKAL

Avstralija brez poraza

Montreal, 1. avg. (Reuter) v final. tekmovalju za Davisov pokal (amaterska čena je Avstralija premagnila Kanado s 5:0.

IV. mednarodni teden usnja in obutve, Zagreb

OBVEŠČAMO VSE INTERESENE, DA BO

IV. MEDNARODNI TEDEN USNJA IN OBUTVE

od 9. do 16. oktobra 1955

V ZAGREBU V PROSTORIH ZAGREBSKEGA VELESEJMA STROKOVNA PREDAVANJA IN POSVETOVANJE BO KAKOR DOSLEJ

25% popust na železnici

DNEVNE NOVICE

Zapora ceste. Uprava za ceste OLO Ljubljana okolica obvešča, da bo cesta št. 1211 Dobrova-Horjul zaprta za vsa teža vozila do preklica. — Promet se preusmeri na cesto Drenov grč-Začlanec-Horjul ali Polhov Gradec-Prošča-Horjul.

Zapora ceste. Zaradi popravila mostu na cesti III. reda št. 1215 Crna vas-Podpeč od km 0,000 do km 8,500 bo zaprta cesta za ves promet od 2. do 8. avgusta. Promet se preusmeri na cesto Podpeč-Notranje gorice ali Ljubljana-Ig-Podpeč.

Rezervni oficirji. V primeru zadostnega števila prijavljenih rezervnih oficirjev bo Okrajni odbor ZROJ Ljubljana organiziral skupinski obisk rezervnih oficirjev na balijsko bojno streljanje na Pivki. Odhod iz Ljubljane bo 5. avgusta ob 5.50, povratek istega dne zvečer. Vožnja s popustom tla in nazaj stane 158 din. — Rezervni oficirji naj se prijavijo na Okrajnem odboru ZROJ Ljubljana, Resljeva c. 9, soba 28, najkasneje do 3. avgusta in položijo denar za vožnjo. Dne 3. avgusta se bodo sprejemale prijave ves dan od 8-18.

Upokojenel podružnice Ljubljana center in Ljubljana-Vič Obveščamo vas, da podružnici v času od 15. do 31. avgusta 1955 ne bosta uradovale zaradi diščenja in beljenja pisarne ter pisarniške opreme. Naročite in dvignite železniške legitimacije, oskrbite se pravočasno z bolniškimi listi.

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za torek, 2. avgusta

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

5.00-6.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) - vmes ob 6.30 Pregled tiska - 6.35 Pisan spored slovenskih narodnih pesni - 7.10 Zabavna glasba, vmes reklame - 7.30 Gospodinski nasveti - 7.45-8.00 Zanimivosti - 8.00 Opoldanski spored lahke glasbe - 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame - 13.00 Kmetijski nasveti: Ing. Mirko Peterlin: O reji plenjenke živine - 13.10 Glasbeni mozaik (Pester spored operne in solistične glasbe) - 14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike - 14.40 Slovenske narodne pesni v priredbi Vlada Goloba poje Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška - 15.15 Zelo ste - poslušajte! - 16.00 Utrinki iz literature: Nikolaj Gogol: Čudežne zgodbe - 16.20 V svetlu opernih melodij - 17.15 Plesna glasba, vmes reklame - 18.00 Zdravstveni nasveti - 18.10 Umetne pesmi poje moški komorni zbor iz Celja p. v. Egon Kuneja - 18.30 Sportni tednik - 19.00 Zabavna glasba - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Slovenske narodne pesmi - 20.30 Tedenski notranje-pok-

Umrli so v Ljubljani

Frane Mevlja, upokojenec. Pogreb bo danes ob 16.30 na Žalah.

August Tome, upokojenec. Pogreb bo danes ob 17 na Žalah.

tični pregled - 20.40 Koncert pianista dr. Warnerja Trippa, pri klavirju Marjan Lipovšek - 21.00 Radijska igra: Heinz Huber: Zgodnji sneg na reki (ponovitev) - 21.40 Igra orkestra Georg Melachrin - 22.15-23.00 Zaplešite z nami (Plesna glasba) - 22.15-23.00 UKV program: Nočni koncert - 23.00-24.00 Oddaja za tujino - na valu 327,1 m (Prenos iz Zagreba).

VESTI IZ MARIBORA

DEŽURNA LEKARNA
Torek, dne 2. avgusta 1955: lekarna »Centers, Gosposka ulica 12.
Sreda, dne 3. avgusta 1955: lekarna »Tabors, Trg revolucije 3.

Umetnostna galerija Maribor. Grafična razstava Franceta Mihelca. — Umetnik razstavlja v glavnem listi material, s katerim je v Parizu dosegel tako velike uspehe. Razstava je odprta dnevno od 10-18 do 14. avgusta.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Četrtek, 4. avgusta ob 20: Jan de Hartog: »Pod nebom zakonske postelje« (Sopotnika). Izven.
Petek, 5. avgusta ob 20: Jan de Hartog: »Pod nebom zakonske postelje« (Sopotnika). Izven.

Gostovanje na Teznu
Sobota, 6. avgusta ob 20: Jan de Hartog: »Pod nebom zakonske postelje« (Sopotnika).

Gostovanje v Slovenski Bistrici
Nedela, 7. avgusta ob 20: Jan de Hartog: »Pod nebom zakonske postelje« (Sopotnika).

Protiperonosopna služba

Poročilo za dne 1. avgusta 1955

Srednja dnevna temperatura se je večerjal gibala med 18 in 20 stopinj Celzija, na Primorskem pa med 20 in 22 stopinj. V vinorodnih predelih Slovenije padavin večerjal ni bilo.

Napovedi: Se danes naj zaključijo s petim škropljenjem v okolici Sempetra pri Gorici in v Gorških Brdih.

Do 2. avgusta naj bodo škropljeni vinogradi v okolici Skočjana pri Kopru.

Do 3. avgusta naj bodo škropljeni vinogradi v okolici Ajdovšine, Crnega Kala in Kubeša.

Vinogradnikom Bele krajine priporočamo, in sicer v okolici Cremenja in Semeča, naj petič škroplijo vinograde do 3. avgusta. Do istega datuma naj poškrope tudi v okolici Brežic in Kostanjevice.

V primeru, da bo potrebno tudi peto škropljenje v drugih krajih, bomo škropljenje pravočasno napovedali.

Svetujemo vinogradnikom, da napovedano peto škropljenje izvajajo le v tistih vinogradih, ki so bili preko leta močno prizadeti po toči. Peto

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Premiera nemškega filma

»Fanfare ljubezni«

Tednik. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Inge Eger in Georg Tomala. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »VIČ«: Ameriški barvni film: »Pogumen kot Lassie«. Tednik. — Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Elisabeth Taylor in Lassie.

KINO »SLOGA«: Ameriški film: »Rdeča reka«. Brez tednika. Predstavi ob 18 in 20.15. Ob 10 matineja nemškega filma: »Fanfare ljubezni«.

KINO »SOCA«: Ameriški barvni film: »Pogumen kot Lassie«. Tednik. — Predstavi ob 18 in 20.

Prodaja vstopnic v vseh treh kinematografih samo od 15 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

LETNI KINO »BEZIGRAD«: Francoski barvni film: »Grot Monte Cristo«. 1. del. Predstava ob 20.30.

Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

JESSENICE: »RADIO«: Ameriški barvni film: »Pas za pištole«. Predstavi ob 18 in 20.

»PLAVŽ«: Francoski barvni film: »Ah Baba in 40 razbojnikov«. Predstavi ob 18 in 20.

CELJE: »UNION«: Jugosl.-grški film: »Dve zrnji grozdja«. Predstavi ob 18 in 20.

»DOM«: Francoski film: »Oven s petimi nogami«. Predstava ob 18.15 in v Letnem kinu ob 20.15. V primeru slabega vremena pa ob istem času v dvorani.

KRANJ: »STORŽIČ«: Ameriški film: »Podkupina«. V glavni vlogi Ava Gardner in Robert Taylor. Predstave ob 18, 18 in 30.

LETNI KINO »PARTIZAN«: Francoski barvni film: »Imel sem sedem hčera«.

KINO »SISKA«: Angleški barvni film: »MELBA«

Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14. ure dalje.

KINO »TRIGLAV«: Ameriški barvni film: »Rdeči gusar«

Tednik. V glavni vlogi: Burt Lancaster in Eva Bartok. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje. Danes zadnjikrat.

DROBNI OGLASI
OPREMLJENO ALI PRAZNO SOBO iscem za takoj ali pa vsaj za septembar. Ponudbe pod »Plačam dobro« v uredništvo Ljudske pravice.

NAPROSAM poštenega najditelja, ki je našel zeleno kuverto z mesečno plačo na naslov Lindi Rado od prelaza Farnove po Prešernovi do Tržaške ceste, naj jo vrne na postajo LM 1.

Uprava hidrometeorološke službe in Kmetijski inštitut

BEOGRAD

Podjetje za promet s tehničnim blagom na debelo
BEOGRAD — JEVREJSKA ULICA 32, tel. 26-491, 23-398

Ima v svojem skladišču in nudi izključno po tovarniških cenah tale material:

- orodje — ročne in strojne domače ter tuje proizvodnje
- krožne, tračne in gaterske žage
- popolno gradbeno okovje in pribor, vijake in matice vseh dimenzij
- za novogradnje ima zagotovljeno kompletno sanitarno keramiko, in sicer: keramične ploščice, straniščne školjke, lavaboje vseh velikosti, pisoarje, umivalnike za pomivanje posode, enodelne in dvodelne; kadi, kompletne naprave za kopalnice in stranišča
- za potrebe industrije in obrti ima zagotovljene vse vrste strojev za obdelavo kovin in lesa, in sicer: shepinge, delovni hod 425 in 500 mm, izdelek Livnice Kikinda in »Prvomajske«, Zagreb; stružnice 750 mm, izdelek Livnice Kikinda in »Prvomajske«, Zagreb; radialne vrtnalne stroje do 30 mm ter vse vrste miznih in stebernih vrtnalnih strojev od 6 do 20 mm, izdelek »Potisje«, Ada, »Prvomajske«, Zagreb, in Livnice Kikinda.
- razen tega nudi: obojestranske brusilne stroje, varilne aparate za električno varjenje, punkt-aparate za točkovno varjenje, centrifugalne črpalke za toplo in mrzlo vodo vseh velikosti, worthington črpalke za polnjenje kotlov ter hidroforje vseh velikosti, gasilske agregate AMS-c-2
- nihajne žage, verižne glodalnice za les, stružnice za obdelavo lesa, avtomatske brusilnice za žage in rezila, izdelek tovarne »Bratstvo«, Zagreb

Na zahtevo kupcev pošljemo prospekte ponujenih strojev. Blago pošiljamo franco natovorjeno v vagon.

1571

Obrtno mizarstvo

MARIBOR, Smetanova ul. 1

Izdeluje vsa stavbena in pohištvena mizarska dela kakor tudi opremo trgovin, lokalov, pisarn ter šol. — Izdelava in cene solidne!

OGLEJTE SI NAŠE IZDELKE NA RAZSTAVIŠČU MARIBORSKEGA TEDNA

M-420

INDUSTRIJA METALNIH POLIZDELKOV

Slovenska Bistrica

TELEFON: MARIBOR 29-13 • BRZOJAVI: IMPOL SLOVENŠKA BISTRICA

Izdelujemo:

- bakrene valjane in vlečene žice, vrvi, profile in cevi, pločevino in trakove, lokomotivska kurišča
- aluminijaste žice, aluminij — jeklene vrvi, profile in cevi, pločevino in trakove
- medeninate žice, profile in cevi, pločevino in trakove in vse ostale legure barvastih kovin

OGLEJTE SI NAŠ PAVILJON NA RAZSTAVIŠČU

MARIBORSKEGA TEDNA

M 418

Oglejte si naše artikke na razstavišču Mariborskega tedna

„SANA“

TOVARNA BONBONOV IN PECILNIH PRAŠKOV

HOČE pri Mariboru

VAM NUDI PO NAJNIZJŠIH KONKURENCNIH CENAH NASLEDNJE ARTIKLE:

- BONBONE VSEH VRST
- PUDINGE RAZLIČNIH OKUSOV
- NAPOLITANKE
- PECILNI PRAŠEK
- NOUGART KOCKE
- VANILJIN SLADKOR
- KEKSE

IZDELANO VSE PO RECEPTEH BIVŠE SVETOVNO ZNANE TOVARNE DR. OETKER

Izpolnjujemo tudi eventuelne želje naših naročnikov po izrednih artiklih slaščičarske industrijske stroke.

ZAHTEVAJTE NAŠE CENIKE!

M 419

219

Dva dni je sedel Yošio Murata otočen na lesenem balkonu, regajočem krog in krog prvega nadstropja hotela in gledal, kako je severni kolodvor bruhal iz sebe kitajske čete. Ponoči so ropotala okna in vrata, ko so vozili mimo težki kamioni, na katerih so viseli gosti grozdi vojakov. Hrup mu ni dal spati. Čudil se je, da čete še zdaleč niso opremljene tako slabo, kakor so mislili na Japonskem. Marsikaj se je bilo spremenilo po vojni v Mandžuriji, kjer je bilo težko razlikovati kitajskega bandita od vojaka. Ko bi bil Yošio pravi reporter, bi hodil po ulicah in brzojavil svojem časniku na tisoče zanimivih zgodb. Ker pa se je pretakala po njegovih žilah samo redka kri literata, ki ga je bila usoda zanesla k časniku, ker moderni časi nimajo mnogo prostora za avtorje enaintridesetozložnih pesmi, saj je sodil med ljudi, ki se jim duh stvarnosti nekoliko gnusi, je sedel ko priraščen na svojem balkonu s povešanimi rokami in kakor omrtvičen.

Telefon ni deloval. Šef recepcije, nezaupljiv, boječ in ogorčen prišlo škodo, ki jo je imel hotel, ker so bili japonski generali in

admirali dovolj nerodni, da niso znali poskrbeti, da se vojna ne bi razširila tja do Šangaja, je govoril samo še »dobro jutro« in »dober večer«. Gospoda Enda se je Yošio bal. Endov značaj je bil preveč gladek in optimističen. V njegovih ustih je bila Yošiova naloga čisto preprosta in sama po sebi razumljiva. Jelena pa ni naredila nič takega, kar je Endo napovedoval. Vsi poskusi, da bi jo zainteresiral za skrivnostno aktivko z načrti, so se bili izjalovili. Yošio ni natanko vedel, ali je bila kriva njena brezbržnost ali njegova nerodnost. Jelena se je zelo spremenila, je pomislil zaskrbljeno. Iz majhne, uslužne Francozinje se je bila spremenila v veliko, hladno, nedostopno angleško gospo. Bilo je povsem izključeno spomniti to novo Jeleno na skupno pariško minuloost.

Oblekel se je, se odpeljal v hotel Šangaj, hodil nekaj časa po dvorani, zabredel v pajčevino madame Tissaud, čakal, prežal, snoval načrte, pil čaj, pil whiskey, da bi si nabral poguma, in spet čakal: Jelene ni bilo na spregled. Z velikimi težavami v hotelski telefonski celici ji je telefoniral v njeno sobo; k telefonu ni prišla sama, ampak njena komornica. Ves obupan je šel Yošio Murata kupit rože, kljubovalno japonski aranžma v plitvi, štirilglati skledi. Gradil je pretirane nade na sentimentalno skledo, na učinek tega resnično okusnega aranžmaja: rdeč prtilikav javor, mah in tri bele, divje orhideje na trdih, ravnih steblih. Jelena se ni zahvalila. Yošio se je odpeljal nazaj v hotel, po vznemirjenih ulicah okrog severnega kolodvora. Poskusil je napisati pesem, v angleškem jeziku, toda v japonski meri. Nežno in pri tem vsebinsko bogato pesem, ki naj bi mu priborila zopetno srečanje z Jeleno. Bila je težavna in kočljiva naloga, ki se je, je lotil, kajti pokazalo se je,

da je angleški jezik preveč okoren, in enaintrideset angleških zlogov ni zadostovalo niti za začetek, da sploh ne govorimo o tem, da bi mogel v bolj elegantni meri sedemnajstih zlogov izraziti karkoli, kar ne bi bilo zgolj nesmisel. Naslednji dan je minil večinoma kar tako in se končal s tem, da so neskončni trakovi dolgega japonskega pisemskega papirja pokrili tla neprijazne Yošiove sobe.

Zvečer je sedel na balkonu in čakal: na nič. Prostor spodaj je bil mravljišče vojakov, kamionov, bajonetov, polno krikov, povelj in smeha. Odpovedal sem, je pomislil Yošio. Ko je tisočkrat pomislil na to, je bil pripravljen na samomor. Samomor je naravna kazen za moža, ki je dobil važno nalogo, pa je odpovedal. Razen tega je bilo mnogo preprosteje in lažje končati si življenje, kakor pa stopiti pred Enda. Tako vsaj mu je prišepetavala njegova japonska duša v mnogih, tihih samogovorih. Strah pred življenjem in pogum spriču smrti živita v japonski duši tesno skupaj; tako tesno, da sta malone eno in isto. Yošio Murata se je vsaj zelo bal priznati Endu, da je odpovedal, potem pa vrtniti se v svoje prazno, dolgočasno zakonsko življenje, ne da bi si bil pridobil le kosček zasluge in slave, ki mu jo je obetala ta naloga. Bal se je tako, da je z nade polnim zadovoljstvom mislil na smrt. Po kratkem razmišljanju je sklenil, da si bo v kopalni kadi prerezal žile na rokah, kar je bil ne posebno junaški, vendar pa dokaj malo boleči način samomora. Za zdaj tega ni mogel storiti, ker je bila ob tej uri, pred japonsko večerjo, splošna kopalnica hotela Myako nepretregoma zasedena. Toda staršem je bil že napisal pismo, oblekel svoj tenki, modrobeli kimono in pripravil novo britvico.

STIROPOR

NOVA
UMETNA
SNOV
ZA
ŠIROKO
PORABO

Nashe stoletje lahko imenujemo stoletje organskih umetnih snovi. Iz dneva v dan se večja uporaba najrazličnejših spojin in vedno znova smo presenečeni nad novostmi, ki nam jih pripravljajo tehnika.

Ena najnovejših snovi, za katero se močno zanima naša industrija in jo bomo kmalu izdelovali tudi v Ljubljani, je stiropor, umetna snov porozne strukture. Kot vse organske spojine se tudi to pridobiva s spajanjem vrste molekul ogljikovodikove skupine (tako imenovana polimerizacija), dobimo pa jo v obliki zrnc ali majhnih ploščic.

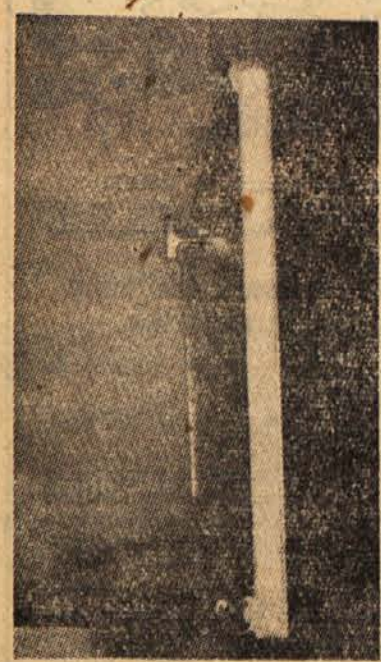
V drugem delu procesa (to bomo delali doma) se ta zrnca segrejejo na 100° — 110° C in pri tem do 40-krat povečajo svojo prostornino. Ta postopek je možno izvesti v vreli vodi ali pari, ker stiropor ne vpija vlage in ravno to je njegova največja odlika. Končni produkt je silno lahek, saj znaša prostorninska teža le 0,04 g/cm³.

Nov atomski reaktor

Medicinska fakulteta univerze v Kaliforniji bo zgradila atomski reaktor, ki ga bodo uporabljali zgolj za medicinske raziskave. Novi reaktor bo proizvajal žarke gama in nevtrone, s katerimi bodo skušali učinkovito zdraviti novotvorbe globoko v organizmu. Reaktor bodo gradili leto dni.

Uporaba stiropora je silno raznovrstna. Največ ga rabijo za izolacijo hladilnih naprav in v nekaj letih, odkar ga industrijsko izdelujejo, se je odlično obnesel. Izolacijo omogoča ravno dejstvo, da ne vpija vlage in zato se na notranji strani ne more tvoriti ledena plast, ki je silno slab toplotni izolator. Lastnost, da stiropor ne vpija vlage, se izkorišča kot nadomestilo za kork, toda nova snov ima še to prednost, da je lažja. Rešilni pasovi in druge naprave so že v rabi, veliko zanimanje za stiropor pa so pokazali graditelji ladij. Če se izpolnijo vsi prazni prostori ladij, posebno manjših vojnihi ladij, se kljub poškodbam ne more potopiti. V ta namen izdelujejo še posebno nezgorljivo maso iz te snovi. Prav naše ladjedelnice so za stiropor pokazale veliko zanimanje. Vse možnosti uporabe te snovi doslej niso izkoriščene, toda vrsta končnih produktov se vedno večja. Tako se stiropor vedno bolj uveljavlja še v gradbeništvu kot izolacijski material ali kot samostojni gradbeni material, v elektriški industriji kot izolacijski material za kable v tehniški šibkih tokov, za igrače in vse vrste lutk itd.

Široke možnosti uporabe, posebno pa njene odlike, uvrščajo to snov v prvo vrsto najkoristnejših umetnih mas. Razmeroma zelo velika mehanska trdnost, majhna teža in pa lastnost, da ne vpija vode, to so lastnosti, ki jih verjetno ne bo tako kmalu prekosila kakšna nova iznajdba. Naša država se je takoj pričela zanimati pa to novost in mi smo med prvimi, ki smo jo pričeli uporabljati. Odslej bomo vedno pogostje našli na to čudno snov, katere ime stiropor je še bolj tuje, a s časom se bomo imenu kot snovi sami privadili.

Stiropor je našel svojo pot v gradbeništvu in ga uporabljajo tudi kot izolacijski material

Veliki gozdni požari

Na Holandskem imajo že več tednov suho vreme s hudo poletno vročino. V pokrajini Gelderland so nastali veliki gozdni požari. Prvi so izbruhnili 18 km severno od Apeldorna in se hitro razširili proti Zuiderskem jezeru in Nunspeetu, kjer ogrožajo veliko cesto, ki veže Amsterdam s severovzhodnimi holandskimi pokrajinami. Gasilcem pomaga mnogo vojakov, ki so prišli na dopust. Gozdni požari so zajeli že kakih 200.000 km² gozdov.

Tudi v kapadski pokrajini Ontariu so nastali veliki gozdni požari. Tudi tam imajo letos izredno suho in vroče poletje. V nevarnosti je nad 500.000 km² gozdov. Tako velikih gozdnih požarov v Ontariu že od leta 1848 ni bilo.

Posla velikih štirih

V Palačo narodov v Zenevi pripeljejo še vsak dan cele kose pisem in brzojav iz vseh krajev sveta, v katerih organizacije in posamezniki pozivajo štiri predsednike vlad, naj odstranijo vojno nevarnost. Že med konferenco niso vedeli, kaj bi počeli s tolikšno pošto, saj veliki štirje niso imeli skupnega naslova. Tajništvo konference je več dni poskušalo urediti pošto in pisma registrirati. Ker pa jih je bilo čedalje več, je obupalo in opustilo to delo.

Okostnjak s puško

Neki turist je na pobočju Etna našel na strnjeni lavi na sedeči človeški okostnjak, ki je držal puško v rokah. Policija je ugotovila, da gre za okostnjak Alfia Occa, ki so ga pogrešali že dve leti. Kako je izgubil življenje, niso mogli dognati.

Eisenhower in otroške igrače

Predsednik Eisenhower je kupil v Zenevi za svoje vnuke in vnukinje nekaj igračk. To prilžnost je uporabilo na stotine ameriških dopisnikov in vsi ameriški časniki so poročali, da je Eisenhower v Zenevi kupoval otroške igrače. Ameriška industrija igračk

se čuti s tem prizadeto in oškodovano. Eisenhower je že dobil pismo, v katerem mu očitajo, da zapostavlja ameriško industrijo otroških igračk.

Operacija siamskih dvojčkov

Na eni izmed klinik zahodnega Berlina bodo operirali siamska dvojčka, zaraščena na prsih in trebuhu. Njuna roditelja živita v Vzhodni Nemčiji. Imen nesrečnih otrok javnost ne bo zvedela. Glavni kirurg klinike bo moral izpolniti težavno nalogo. Z rentgenskimi žarki namreč niso mogli ugotoviti, ali imata oba otroka vse za življenje potrebne organe, ker sta tako nerodno zaraščena. Med operacijo bi utegnili ugotoviti, da imata samo eno ledvico, kar bi pomenilo, da bi en otrok po operaciji umrl. Roditelja pa vzlic tej nevarnosti vztrajata na operaciji.

Uniforme nove zahodnonemške armade. V ospredju je vojak v bojni opreml, zraven njega pa vojak v delovni obleki. Pred kratkim so te uniforme odobrili v zahodnonemškem parlamentu.

ŠVEDSKA TUDI V LETALSTVU NE ZAOSTAJA

Američani in Angleži se radi pohvalijo s svojo letalsko industrijo in njenimi izdelki. Ves svet prepričujejo, da so njihova

letala, civilna in vojaška, najboljše. In res je v teh dveh deželah letalska tehnika tako napredovala, da se ji vsaj za zdaj konkurence ni treba bati, če ne računamo Sovjetske zveze. O razvoju letalske tehnike v Sovjetski zvezi pa ve svet zelo malo.

Tudi o razvoju letalske industrije v skandinavskih deželah beremo in slišimo malo. Motil pa bi se, kdor bi mislil, da drže te dežele roke križem in da ne store ničesar, da bi tudi v tem oziru vsaj približno korakale vstric z drugimi naprednimi deželami. Zlasti Švedska ima zelo razvito letalsko industrijo in švedska potniška letala sodijo med najboljše na svetu. O njenih vojaških letalih ni slišati ničesar.

Med švedskimi potniškimi letali se odlikuje zlasti letalo znamke SAAB-90, z imenom »Scania« ki ga vidimo na pričujoči sliki. To je elegantno dvomotorno potniško letalo, narejeno iz lahke kovine. Že oblika kaže, da gre za letalo najnovejše konstrukcije. Potnike prevaža na kratkih in srednjih progah. Njegova posadka šteje dva do pet mož, pač po potrebi, potnikov pa lahko sprejme 32, če štejemo še turistijski razred, pa 40. Skupaj s

potniki in posadko tehta 16 ton, vendar pa potrebuje za start samo 825 m dolgo vzletišče. Odlikuje se tudi po tem, da se zelo hitro dvigne. Samo z enim motorjem lahko pri polni obtežitvi starta z letališča v višini 1400 m nad morsk gladino.

Zanimivo je, da se lahko to letalo dvigne ali spusti tudi na zelene livade, kar je njegova velika prednost. Normalno leti v višini 3000 m, njegov akcijski radij znaša 2500 km, bencina pa vzame 2900 litrov. Razen potnikov lahko sprejme še 2800 kg tovora. Ko bere človek o veliki hitrosti ameriških ali angleških potniških letal, se čudi, da leti to letalo samo s hitrostjo 400 km na uro. Toda s tem se znatno zmanjšajo obratni stroški. Tudi druge družbe za zračni promet si zadnje čase prizadevajo, da bi reorganizirale letališča in službo na njih, da bi se potniška letala hitreje dvigala in spuščala. V tem primeru bi lahko bila njihova hitrost manjša. Zdej se namreč potniška letala tako dolgo zadržujejo na letališčih, da je potrebna večja hitrost med poletom. Za pogon ima švedsko potniško letalo dva 14 cilindrska motorja po 1800 KS.

Nove obveze

Na enem zadnjih sestankov dunajskega Zdravniškega društva so govorili o novih obvezah. Dobra obveza more preprečiti okužbo rane od zuma, vpijati kri ozir. sokrvice, ki jo izloča rana, omogočati dostop zraka do rane in njeno neposredno okolico primerno stiskati, da ne zateče. Menjanje obvez včasih zavira celjenje ran. Obveza se rane prime, čeprav je namazana s tanko plastjo maže. In včasih se pripeti, da zdravnik rano pri prevezovanju vzlozi pazljivosti nekoliko poškoduje. Nova obveza, ki so jo začeli uporabljati na Dunaju, pa to prepreči. Pokrita je namreč s tisočinko milimetra debelo luknjičasto plastjo aluminija. Takšna obveza vpija sokrvice ali gnoj in zrak ima do rane neoviran dostop. Ker je plast aluminija gladka, se obveza rane ne prime. Razen tega pa elektrokinetične lastnosti kovine ugodno vplivajo na celjenje rane.

SEVEDA ŠKOT

Sandy, mladi Škot, lazi za brhko Juano. Nekoga večera, ko se spet sestane, je Sandy posebno zamišljen in raztresen. »Kovanec bi dal, če bi vedela, kakšne misli ti roje po glavi, meni Juana. No, prav, ti pa povem«, odgovori Sandy, ki si dotlej ni upal priti z besedo na dan.

Strašno me mika, da bi te poljubila. »Ah, če je samo to, pa kar pogum, kar poljubi me!« — odgovori Juana in mu nastavi usta. Sledi dolg poljub. Takoj potem pa je videti Sandy še bolj zamišljen in potrt, kakor je bil prej. »Kaj pa je s teboj?« vpraša dekle zaskrbljeno, »da si zdaj še bolj žalosten, kakor si bil?« »Dušica, pozabila si mi dati kovanec«, odgovori Sandy.

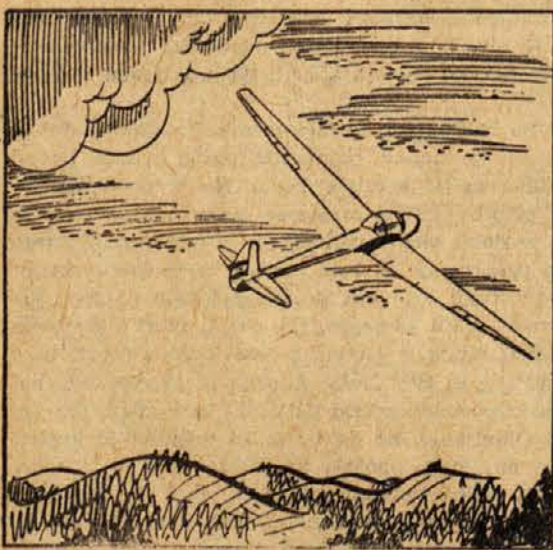

»Gospa, ali preideva kar takol na pravo velikost ali pa želite, da greva kvišku po številkah?«

»Sreča, da je narejena iz nylona. Slišal sem, da kljubuje takšna srajca vsem neizodam leta in leta.«

RAZPELI SO PERUTI

81. Peter je tudi sam začutil, da se letalo hitroje pogreza. Sedež se mu je kar izmuznil nokam navzdol in obvisel je v oprticih. »To je nemoogoče,« je pomislil, »tukaj bi se vendar moral dvigati!« Toda kazalec je neizprosno lezel šo niže. Minus 2! Dva metra padca v sekundi! Prenehaj le krožiti in se naglo oddaljil izpod pogubonosnega oblaka. Kaj naj stori sedaj? Ali naj se vrne na letališče?

82. Branko je pravkar hotel potegniti v zrak Čavko. Povzpelo se je na krilo in so še onkrat ozrl za Petrom. »Fantje, nima smisla! Termiko ni več!« je vzkliknil, ko je videl, kako se Triglav pogreza. Fantje so razočarani strmeli proti oblaku, ki se je že pravej razlezel. Niso mogli verjeti. Saj je oblak še vedno tu! Pod njim mora biti termika ali pa vsaj tisto, kar so jih učili v tačaju, sploh ne drži!

83. »S takim oblakom si pilot ne more več pomagati,« se je nasmehnil Branko in skočil na tla. »Medtem ko smo tu spodaj pripravljali letala, se je topel zrak z zemljo že dvigal. Sedaj hiti na istem mestu navzdol hladan zrak in pritiska tudi letalo navzdol. Pogledajte, ga je že poržilo! Moral se bo vrniti.« Ozrli so se v smer, tjer je plavalo letalo. Toda Triglav se je prav tedaj obrnil in poletel proti jugu.

84. Peter se je že mislil spustiti na letališče, ko je opazil, kako nastaja zadaj za Orliami nov kumululus. Obšla ga je skušnjava. Če bi se mogel pritihotapiti do njega, potem bi šlo navgor! Pogledal je višinomer: še 450 metrov ima višine. Sedem, osem kilometrov lahko prejadra z njimi. Naglo se je oddaljil. Usmeril je letalo proti oblaku v daljavi. »Da bi le prišel prej, preden bi pričel razpadati!« je šrtal z zobmi.

PISE IN RISE: MILAN MAVER